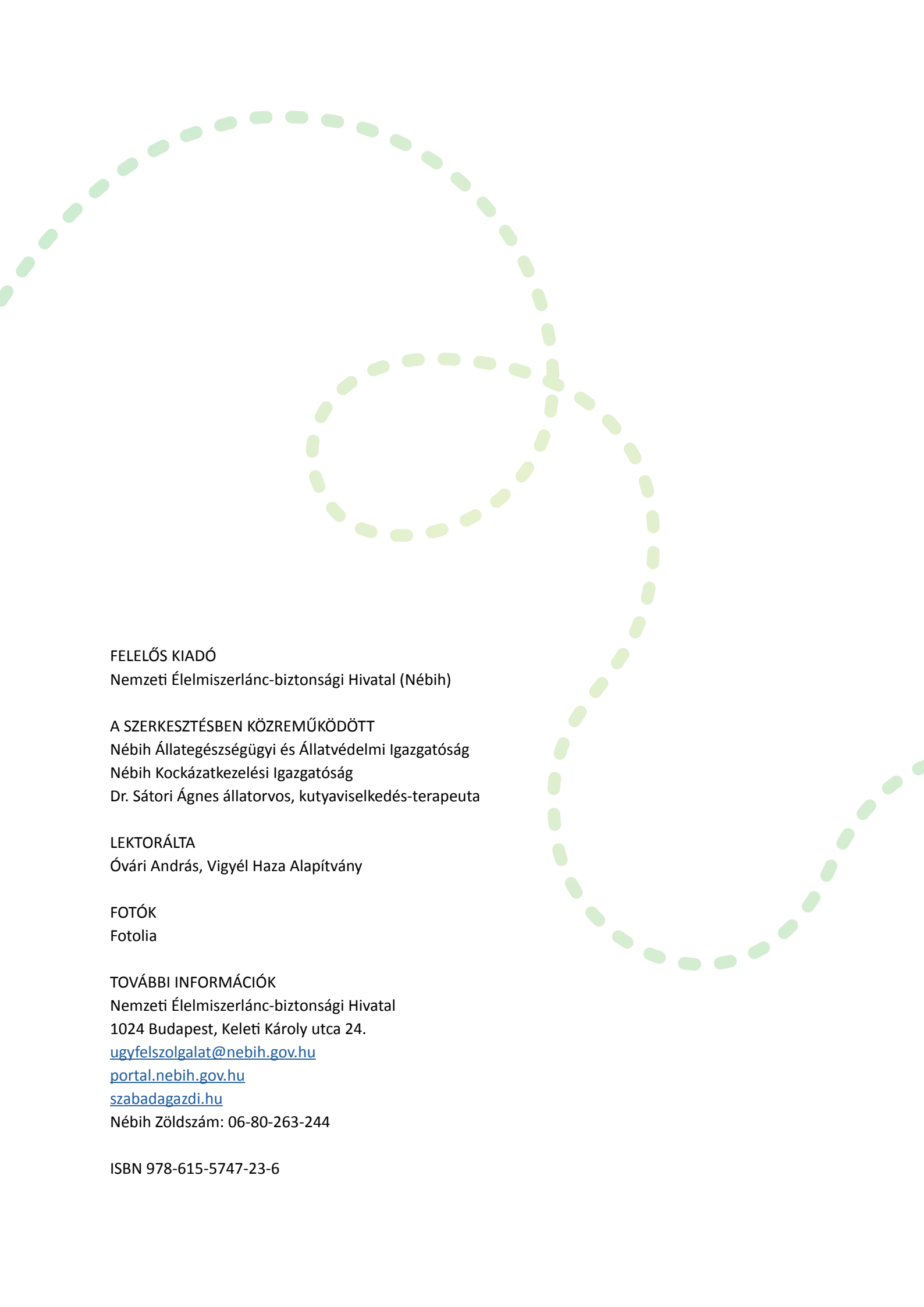

Fogadj örökbe!

Útmutató kutyák
örökbefogadásához

nébih

FELELŐS KIADÓ

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih)

A SZERKESZTÉSBEN KÖZREMŰKÖDÖTT

Nébih Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság

Nébih Kockázatkezelési Igazgatóság

Dr. Sátori Ágnes állatorvos, kutya viselkedés-terapeuta

LEKTORÁLTA

Óvári András, Vigyél Haza Alapítvány

FOTÓK

Fotolia

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

1024 Budapest, Keleti Károly utca 24.

ugyfelszolgalat@nebih.gov.hu

portal.nebih.gov.hu

szabadagazdi.hu

Nébih Zöldszám: 06-80-263-244

ISBN 978-615-5747-23-6

Tartalomjegyzék

Bevezető	5
Első lépések	7
Honnan válasszunk kutyát?	7
Milyen feltételekkel fogadhatunk örökbe kutyát?	7
Miért kerül vissza olyan sok kutya a menhelyekre?	7
Ha eldöntöttük, hogy örökbe fogadunk egy kutyát	8
Milyen kutyát válasszunk?	8
Milyen célból szeretnénk kutyát tartani?	9
Milyen felelősséggel jár a kutyatartás?	9
Az örökbefogadás jogi feltételei	9
Az örökbefogadás menete	10
Személyes találkozó	10
A fekete kutya	10
Gyakorlópálya: önkénteskedés menhelyeken, ideiglenes gazdiság	11
Milyen eszközöket, tárgyakat szerezzünk be a kutyának?	11
A környezet előkészítése a kutya fogadására	12
Milyen rendszeres kiadásokkal kell számolnunk?	12
Milyen feltételekkel adnak örökbe kutyát az állatvédő szervezetek?	12
Az örökbefogadási szerződés vagy nyilatkozat	13
Kapcsolattartás a menhellyel	14
Találtam egy kutyát, azonnal örökbe fogadhatom?	15
Az összeszokás időszaka	15
A kutya első napjai otthonunkban	15
Ha már van kutyánk (macskánk), és újat fogadnánk be	15
Állatorvosi tanácsok első gazdiknak	16
Viselkedésbeli problémák és kezelésük	17
Kutyaválasztás – menhelyi tesztelés	17
Fajtatiszta vagy keverék	18
A korai szocializáció és jelentősége	18
Tanítási módszerek, a kutya motiválása	19
Szocializáció	20
A környezetgazdagítás és eszközei	21
Sétáltatás	21
A szobatisztaság tanítása	21
Szeparáció tanítása, boksztreníng	21
Viselkedés és viselkedési problémák	22
<i>Félelmi problémák</i>	23
<i>A szocializáció hiányosságai</i>	23
<i>Szeparációs szorongás</i>	24

Agresszióproblémák, jellemzőbb agressziótípusok	25
Ételvédő agresszió	25
Birtoklási agresszió	25
Félelmi agresszió	25
Fajtárs elleni agresszió	26
Kötődési problémák	26
Rombolás	26
Másodlagos viselkedésproblémák és okai	26
Esettanulmányok	27
Rozi	27
Gizi	27
Bonzó	28
Néró	28
Zora	28
Ember-állat kapcsolat	28
Miért tartunk kutyát?	28
Modern kori kutyatartás – a kutya, mint a család teljes jogú tagja	28
Gondolatok a kötődésről	29
A kapcsolat alakulása az emberi életút folyamán	29
Gyermek születése	29
Az óvodáskorú gyermek és a kutya viszonya	31
Kisiskoláskor	31
Tinédzserek és kedvenceik, bevonódás az állatvédelembe	31
Felnőttkori állattartás – a fiatal felnőttkor kihívásai	32
A középkorú felnőttek nehézségei és az állatok támogató hatása	32
Időskori állattartás – kisebb a magány, frissül a mozgás és az elme	32
Az állattartás általános pozitív hatásai	33
Fizikai hatások – fejlődik a mozgás, gyorsul a gyógyulás	33
Emóciók a kutyatartásban – érzelmi, pszichés támogatás	33
A kutyatartás nyeresége a társadalom szempontjából – a szociális kapcsolatok serkentése	34
A kutya hat az elménkre, a tanulásra is – kognitív hatások	34
Pozitív hatások – saját kutya nélkül?	34
Miért fontos a harmonikus kapcsolat? Gondolatok a befogadásról	35
Megkülönböztetett figyelem egy speciális befogadói csoportra – kisgyermekes családok	35
Miért is fogadjunk örökbe kutyát? Pozitív hatás kutyára, gazdára egyaránt	36
Fotóalbum	37
Melléklet	38
Örökbefogadási szerződés minta	38
Menhelyek, állatvédő egyesületek, gyepmesteri telepek elérhetősége	38

Bevezető

„Milyen jó lenne egy kutya!” – sokunk számára ilyen egyszerűen kezdődött. Gyakran nem magyarázható, nem indokolható, hogy miért szeretnénk kutyát. Máskor kifejezetten egy bizonyos kutya dobogtatja meg a szívünket, őt szeretnénk – mert megláttuk egy gazdikereső oldalon, mert gyermekünk érte nyúzza az egész családot... Kutyát szeretnénk, mert nekünk sose lehetett gyerekkorunkban, vagy éppen azért, mert mindig is volt négylábúnk. „Kell egy kutya” – ez a gondolat főként akkor bukkan fel bennünk, ha éppen kutya nélkül vagyunk.

Természetesen gyakorló gazdiként is adódhat a kívánság, hogy legyen még több kutyánk, de most maradjunk az alaphelyzetnél, amikor nincs. S akinek még sosem volt, de szeretne, érdemes jól átgondolnia, mire vállalkozik, mielőtt döntést hoz arról, hogy magához vesz egy elárvult (gazdátlan, kidobott, nem kívánt, elhagyott, elűzött) kutyát. Egy ilyen döntés életre szól, ha felelős gazdiként valóban az állat érdekét tartjuk szem előtt. Segítségképpen a leendő gazdák figyelmébe ajánljuk az örökbefogadásról szóló gyakorlati útmutatónkot, a kiadvány e folyamaton kalauzolja végig a jövőbeli kutyatartókat.

A felelős gazdává válás megtanulható. Sokkal könnyebb elkezdni, ha már az első lépések idején tudjuk, hogy kutyánkkal közös életünkben nem csak cuki, szelfizős, közösségi médiában megosztható pillanatok várnak ránk. Hiszen egy kutya érző lény, egyéniség – nem plüssállat, vagyontárgy vagy státuszsztimbólum akkor sem, ha a jelenlegi törvényi szabályozás szerint „dolognak” minősül.

Kutyát persze nemcsak örökbefogadással, hanem vásárlással is „beszerezhetünk”. Számos érv szól a vásárlás és az örökbefogadás mellett is, ellenük is: a döntés minden leendő gazdi szíve joga. Azonban általánosan elmondható, hogy ha házi kedvencnek szeretnénk a négylábú társat, tehát nem szeretnénk tenyésztésbe vonni vagy speciális munkát végezni a kutyával, akkor az örökbefogadás javasolható.

E kiadvány szerkesztői – a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) szakemberei –, és a hivatal Szabad a gazdi programja most az örökbefogadást járja körül. Hazai állattartási kultúránk fejlesztésének egyik láncszeme lehet, ha a kóbor állatok helyzetén javíthatunk, valamint egyre több állatkedvelő ember dönt az örökbefogadás mellett.

Reméljük, kiadványunk hasznos segítője lesz azoknak a gazdiknak, akik úgy döntenek, hogy otthont és szeretetet biztosítanak egy árva állatnak.

Honnan válasszunk kutyát?

Az internet és a közösségi média korában magától értetődő, hogy első körben a netet böngésszük gazdira váró kutyák után. Az állatmenhelyek, állatvédelmi szervezetek, a gyepmesteri telepek többsége saját honlapot működtet, aktívan jelen vannak a közösségi médiában, és a hozzájuk kerülő állatok adatait naprakészen megosztják. Ha kifejezetten egy bizonyos fajtát keresünk, látogassunk el a fajtamentők honlapjaira is. (A magyarországi, állatvédelemmel foglalkozó szervezetek jelentős részének elérhetősége a közösségi médiában meggyék szerint megtalálható a Szabad a gazdi honlapján is: <http://szabadagazdi.hu/>)

Annak, aki nincs internet vagy számítógép közelében, érdemes felkeresnie a lakóhelyéhez közeli menhelyet vagy gyepmesteri telepet. Az internetes keresés amúgy is csak az első lépés a személyes találkozás előtt. Az örökbefogadásnak pedig csupán egyik része az, hogy leendő gazdiként megfogalmazzuk az igényeinket, milyen kutyát szeretnénk – de az örökbeadó szervezet minket is „tesztelni” fog, hogy általánosságban alkalmasak vagyunk-e gazdának, és hogy tudunk-e majd bánni a kutyával, akit kinéztünk magunknak. Az örökbefogadás alapja tehát a kölcsönös szimpátia a nekünk tetsző kutyával és az örökbeadó szervezettel.

A szervezetek nem csupán az örökbefogadó személyiségét, elkötelezettségét nézik, de tájékozódnak az örökbefogadás körülményeiről is: teljes egyetértés a családban, rendelkezésre álló szabadidő, lakásba/kertbe való kutya, mennyi időt tölt majd egyedül, olykor azt is nézik, hogy koránál fogva alkalmas-e az adott kutya tartására.

Milyen feltételekkel fogadhatunk örökbe kutyát?

Az újdonsült gazda, és a felelős örökbeadó szervezetek között ma már általános gyakorlat, hogy szerződést kötnek, vagy az örökbefogadó írásbeli nyilatkozatot tesz, továbbá az örökbeadás után is kapcsolatot tartanak egymással. A kutyát szinte minden helyen csak bizonyos kötelezettségek vállalásával (például ivartalanítás) adják oda az új gazdának.

Aki első felindulásból, hirtelen elhatározásból szeretne kutyát örökbefogadni, esetleg valakinek ajándékozni, ne tegye! A „komolytalan” gazdijelölteket az örökbeadó szervezetek igyekeznek kiszűrni, mint ahogy a nagykorúságot is feltételként szabhatják meg az állat örökbeadásakor.

Az állatvédő szervezetek, egyesületek, alapítványok tevékenységi területei között lehetnek különbségek. Mivel jellemzően önkéntes munkát végzők alkotják a csapatot, az ő idejük, energiájuk, a támogatói háttér határozza meg lehetőségeiket, elkötelezettségükből adódóan mégis többnyire erőn felül teljesítenek. Van olyan szervezet, amely menhelyet tart fenn, mások jellemzően a helyszíni mentésekben tudnak segíteni. Van olyan alapítvány is, amely a gyepmesteri telepre bekerülő, orvosi ellátást igénylő állatokat veszi gondozásba, finanszírozza a gyógyítás költségeit és önkéntes ideiglenes gazdikhoz helyezi el védenekit.

Az állatvédő szervezetek egy része az örökbefogadásakor elkér egy minimális díjat (a valós költségek töredékét), mások csak lehetőség szerinti támogatást kérnek. Az állattartási költségekkel viszont hosszú távon számolni kell, így érdemes betervezni a rendszeres háztartási kiadások közé. A költségekről, a szerződésről, a kötelezettségekről részletesen „Az örökbefogadás menete” című fejezetben lesz majd szó.

Miért kerül vissza olyan sok kutya a menhelyekre?

A folyamatot jól ismerő szakember szerint az örökbefogadásra vállalkozók közül sokan tévesen mérik fel a lehetőségeiket, vagy nem gondolkodnak hosszú távon. A menhely vagy gyepmesteri telep munkatársai ezért nemcsak a kutyának, hanem a leendő gazdának is segítenek, amikor az életkörülményeiről kérdezik. A kérdésekkel megelőzhető az a senkinek nem kívánatos szituáció, hogy miután örökbe fogadta a kutyát, akkor derüljön ki a gazdi számára, hogy az állat mégsem illik bele az életvitelébe, s ezért visszaviszi.

Az örökbefogadás előtti tervezés a leendő gazdának is érdekében áll. A szakember szerint a „megváltozott körülményeknek”, amelyre legtöbbször hivatkozva a kutya visszakerül, körülbelül 70 százaléka előre látható, tervezhető. Néhány példa: előre tervezhető, hogy a kutyatartás miatt megnövekszenek a költségeink. Előre átgondolhatjuk, hogy ha napi munkánk miatt hosszú ideig vagyunk távol, lesz-e, aki azalatt foglalkozik a kutyával, vagy magára hagyjuk 10 órán át. Ha egy gazdi érettségi után fogadja örökbe a kutyát, de tudja, hogy egyetemi tanulmányai miatt hamarosan másik városba költözik, az is előre látható, és ilyenkor még van idő átgondolni a döntést. Érdemes a szülőknek átgondolni, hogy sokszor a gyerekek örökbe fogadott kutyáról nekik kell majd gondoskodniuk. Fontos, hogy a házi kedvenc örökbefogadása közös családi döntés, közös felelősség legyen, és a döntésben minden családtag közös nevezőn legyen.

Az örökbe fogadott, de visszavitt kutyák gazdásodási esélyei romlanak, hiszen rájuk került a bélyeg, „valami nincs rendben velük”. Pedig gyakorta az áll közelebb a valósághoz, hogy az adott kutya nem illik bele valakinek az életvitelébe, vagy a kapcsolat – hozzáértés, vagy türelem hiánya miatt – nem működik. Tudomásul kell venni az örökbefogadónak, hogy nem kaphatnak „kész kutyát”: olyat, aki már az első perctől a gazdi valamennyi elvárását kielégítheti. Legyünk tehát türelemmel, a hozzánk illő kutya kiválasztása egy hosszabb folyamat is lehet.

Ha eldöntöttük, hogy örökbe fogadunk egy kutyát

Milyen kutyát válasszunk?

A kutyáknak számtalan különböző fajtája, mérete és változata van, és mindegyik egyéni jellemzőkkel és temperamentummal bír. Annak, aki szeretetteljes és hűséges társra vágyik, és biztos abban, hogy elegendő időt tud rászánni, és megfelelő körülményeket tud biztosítani az állatnak, a kutya a legjobb választás.

Egy kutya befogadása nem kis felelősséggel jár. Mivel ezek az állatok teljes mértékig az emberre vannak utalva, ezért az értük felelősséggel tartozó embernek ki vannak szolgáltatva. Szembe kell néznünk a kutyatartás időigényességével, a költségekkel, a saját és a kutya élethelyzetével, hogy be tudjuk-e illeszteni a családjunkba, háztartásunkba. Számításba véve azt is, hogy a kutyatartás hosszú távú elkötelezettség, az örökbe fogadott kutya még évekig velünk lehet, tehát előre át kell gondolni, hogy később is tudjuk-e számára biztosítani a megfelelő ételt, feltételeket. A legtöbb ember a társaság kedvéért szeretne kutyát, de a választást az is befolyásolhatja, hogy a gazda akarja-e, hogy a kutya védje a lakást, munkakutyaként használható legyen, esetleg kiállításokon akarja bemutatni, vagy tenyésztési kívánsága.

Nehezebb a választást, ha kölyökkutyát szeretnénk örökbe fogadni és annak ősei nem ismertek. A fajtatiszta kutyákkal ellentétben ilyenkor nem tudjuk, hogy mire számíthatunk. Kicsi marad? Jó lesz házőrzőnek? Egy sor olyan kérdés merülhet fel, amire nem tudjuk a választ, csak találgatni lehet. Azt is tudjuk, hogy 8-10 hetes korában ideális magunkhoz venni a kölyökkutyát. Mindig mérlegeljünk! Javasoljuk, hogy minden esetben kutyákhoz értő ismerőssel menjünk kiválasztani az örökbefogadandó kisállatot.

Milyen célból szeretnénk kutyát tartani?

Az emberek leggyakrabban társaként, házi kedvencnek tartják a kutyát. A társas kapcsolatok megfigyathatósága miatt az állatok kiemelt szerephez jutnak az emberek életében. A kutyatartás egyenes út lehet egy aktívabb, sportosabb, nyitottabb, szeretetteljesebb életre. Örökbefogadás előtt mérlegeljünk, mit szeretnénk a kutyánkkal, milyen célból szeretnénk tartani. A választás előtt figyelmet kell fordítani arra, hogy életkörülményeinket és a választandó kutya igényeit összeillesszük. A ház, a kert, a közelben levő szabad terület nagysága befolyásolja a választható kutya méretét, típusát.

Milyen felelősséggel jár a kutyatartás?

A kutyatartás során általában a legtöbb nehézséggel kölyökkorban és időskorban találkozunk a gazdi. A kölyköknek hatalmas mozgás- és foglalkozási igénye van, ami rengeteg időt kíván. A lakásban nagy felfordulást okozó kölykök kezelése nehéz, ha sokat vagyunk távol otthonról. A legtöbb gazda egészen kicsi korától akarja nevelni és tanítani kutyáját, de ne feledkezzünk el a felnőtt kutyákról sem! Ők is képesek arra, hogy rengeteg odaadást és szeretetet adjanak, valamint a tanulásra is fogékonyak. Előnye is van annak, ha idősebb kutya kerül a házhoz, hiszen őt már nevelték, jól látható a temperamentuma és a legrombolóbb korszakon már túljutott. Az idős kutyáknál számolni kell a korral járó esetleges betegségekkel és azok kezelésével, költségeivel. Mind a két esetben szükséges lehet a lakás, kert átalakítása biztonságosabbá, amely szintén időt és pénzt követel.

Néhány kutyának különleges gondozásra van szüksége, a krónikus betegségekben szenvedő állatok napi gyógyszeres és rendszeres állatorvosi kezeléseket igényelnek, például cukorbeteg kutya, de lehet ez mozgásszervi megbetegedés, ahol a rendszeres átmozgatás, fizioterápia segíthet. Egy ilyen kutya gondozása többletköltséggel és a gazdi részéről nagyobb energiabefektetéssel jár.

Az örökbefogadás jogi feltételei

A Polgári Törvénykönyv (Ptk.) értelmében állatot örökbefogadási szerződéssel csak az a nagykorú, tehát 18. életévét betöltött személy fogadhat örökbe, aki cselekvőképes. Az élő állatok örökbefogadásával kapcsolatban jelenleg nincs hatályban olyan konkrét szabályozás, hogy egy állat örökbefogadása miként történjen. Csupán kivételként említi meg az állatvédelmi törvény is az örökbe fogadott állatokat az ebrendészeti hozzájárulás témakörében. Nevezetesen úgy, hogy nem szedhető ebrendészeti hozzájárulás azon tartóktól, akik állatmenhelyről, ebrendészeti telepről vagy állatvédelmi szervezettől fogadták örökbe a kutyát.

A jogi szabályozás tehát ezen a téren hiányos, és ezért állat örökbefogadása esetén a Ptk. vonatkozó rendelkezéseit kell irányadónak tekinteni. Az örökbefogadási szerződés tartalmi elemeiről bővebben Az örökbefogadás menete c. fejezetben olvashatnak.

Az örökbefogadás menete

Személyes találkozó

Ha a fejünkben már megvan az ideális kutya képe, gondoljuk át még egyszer! Ami számunkra ideális, az a kutyának is megfelelő lesz? Mi magunk vajon megfelelő otthont tudunk biztosítani neki? Ebben a kérdésben bátran támaszkodhatunk az állatvédő szervezet munkatársaira, kérjük ki a tanácsaikat! Ők ismerik a gazdisodni vágyó állataikat. Amit elsősorban mi nem veszünk észre, vagy nem akarunk észrevenni, arról nekik személyes tapasztalataik vannak.

Hogyan szervezzük meg az első találkozót? Érdemes időpontot egyeztetni a szervezet munkatársaival, hacsak nem előre meghirdetett örökbeadó napra megyünk. Az időpont-egyeztetés mindkét félnek könnyebbé jelent. A kutyát keresőnek azért, mert számíthat rá, hogy az ott dolgozóknak lesz rá idejük, az örökbeadó szervezetnek pedig azért, mert a napi munkavégzésbe belekalkulálhatják a látogatóval töltendő időt. A menhely nem bolt, ahová nyitvatartási időben betérünk, és magától értetődőnek vesszük a kiszolgálást. A menhelyeken folyamatos a munkavégzés – elképzelhető, hogy éppen kutyát mentenek –, nem várhatjuk el, hogy bármikor rendelkezésünkre álljanak.

A kutyával való megismerkedéshez – amikor erre már módunk nyílik – jó lehetőség, ha elvisszük sétálni. Ennek során néhány fontos dolgot figyeljünk meg a kutyán, ami hatással lehet választásunkra: mennyire figyel ránk, mennyire ijedős idegen környezetben, tud-e pórázon közlekedni, szeret-e labdázni, ismeri-e a saját nevét, hogyan viselkedik más kutyákkal. Az ismerkedős séta alatt sok minden kiderülhet egy állatról, de biztosan lesznek olyan dolgok is, amik csak nyugodtabb körülmények között, pár nap vagy hét elteltével jönnek a felszínre.

A fekete kutya

Ejtsünk szót egy különleges témáról, az úgynevezett fekete kutya szindrómáról is! Sokak szerint létezik, mások cáfolják azt az állítást, hogy a fekete szőrű kutyák (különösen a keverékek) nem népszerűek, őket keresik a legkevésbé és őket viszik el utolsónak a menhelyekről. Készült már tudományos kutatás 16 ezer amerikai kutya sorsának végigkövetésével, amelynek végkövetkeztetése az volt, hogy ilyen szindróma nem

létezik. Más szakemberek – köztük magyarok – szerint igenis létezik ez a jelenség, és meglétét az emberi előítéletekkel, a fekete szín kulturálisan rögzült jelentésével (pl. gyász) magyarázzák. Megint más szakértők szerint egyszerűen arról lehet szó, hogy a fekete szőrű kutya kevésbé fotogén, nem mutat olyan jól egy fotón, mint világosabb színű társa, és ezért lehet hátrányban. A kérdés megválaszolására e kiadvány keretein belül természetesen nincs lehetőség, de hajlamosak vagyunk osztani egy viselkedéskutató szakember véleményét, mely szerint annak a feltételezésnek nincs alapja, hogy egy fekete színű kutya viselkedése eltérne más színű társaitól.

Gyakorlópálya: önkénteskedés menhelyeken, ideiglenes gazdiság

Mennyi plusz energiát, időt szánunk a kutyára? Szándékunk komolyságát saját magunk is lemérhetjük. Ha van rá lehetőségünk, és az általunk választott menhely igényli, önkéntes segítő munkát is vállalhatunk, még mielőtt ténylegesen örökbe fogadnánk tőlük az állatot. Lehet, hogy a látogatásaink során alakul majd ki a kölcsönös szimpátia azzal a kutyával, akit aztán társul választunk. Érdemes türelemmel lenni és tapasztalatokat gyűjteni ebben az időszakban.

Ilyenkor már előkerülhetnek bizonyos problémák, amelyek később is jelentkezhetnek a kutyával való együttéléskor, és próbára tehetik kapcsolatunkat. Vannak olyan problémák, amelyekre a kutya előéletét ismerő gondozók segítségével megoldást találhatunk (például agresszió, féltékenység). Kinél rövidebb, kinél hosszabb idő szükséges az összeszokáshoz, de bizonyos esetekben akár szakember segítségét is igénybe kell vennünk.

Sok menhely ideiglenes gazdikhoz adja ki a kutyákat, ezekből a kapcsolatokból számos esetben lesz végleges gazdi-kutya kapcsolat. Ha nem vagyunk benne biztosak, milyen életmódváltással jár gondoskodni egy állatról, és gyakorlati tapasztalatokat szeretnénk szerezni, ideiglenes gazdinak is jelentkezhetünk. Aki először vállal ilyen feladatot, annak biztosan nem adnak problémás kutyát. Az ideiglenes gazdi azzal a tudattal gondoskodik védencéről, hogy ha eljön az idő (vagyis az új gazda), el kell majd őt engednie. Ez az időszak hetekben vagy hónapokban mérhető, és a felelősséget tekintve ugyanolyan, mintha végleges gazda lenne az ember.

Az ideiglenes gazdinál helyet találhatnak a gyógyuló vagy már meggyógyult, de családi környezetben nevelésre szoruló állatok. A menhely vagy állatvédő szervezet ilyenkor általában besegít, illetve továbbra is átvállalja azoknak a költségeit, mint például az orvosi ellátás, a kutya szállítása, sőt a tápot is biztosítja. Az ideiglenes gazdi szerepe ilyenkor leginkább az, hogy segítse a leendő gazda és a kutya közötti kapcsolat-teremtést azzal, hogy kialakítja az együttélési normákat. A családoknál elhelyezett állatok beilleszkedése könnyebb és problémamentesebb, amikor már a végleges gazdihoz kerülnek.

Ha a leendő gazdi nem kíván ideiglenes befogadó lenni, akkor is javasoljuk, hogy örökbefogadás előtt több alkalommal is járjon ki a kutyához, hogy ismerkedjenek, barátkozzanak. Van olyan menhely is, ahol első látogatáskor nincs lehetőség az örökbefogadásra. Ha pedig úgy gondoljuk, hogy egyelőre nem tudunk a bent lévő kutyusok közül választani, legyünk türelemmel. Mivel sajnos nagy számban, naponta kerülnek utcára kölyökkutyák, felnőtt kutyák és idős állatok is, ha a menhely tudja fogadni őket, bővílni fog a létszám.

Milyen eszközöket, tárgyakat szerezzünk be a kutyának?

A vásárlást akkor célszerű elkezdni, amikor már pontosan tudjuk, hogy milyen (melyik) kutyát fogjuk örökbe fogadni, hiszen a legtöbb tárgyat az ő igényeihez, méreteihez, habitusához illően kell beszerezni. Érdemes utánanézni szakkönyvekben vagy interneten, hiszen a kedvenceknek kínált felszerelések tárháza hatalmas. Muszáj szelektálni a rengeteg pénztárcát nem kímélő, sokszor szükségtelen eszközök között. Következzen egy alaplista avagy kezdőkészlet:

- Teljes értékű állateledel
- Fekhely vagy kerti kutyának kutyaház itatótál, etetőtál
- Nyakörv, hám, póráz, ha utazáshoz szükséges, szájkosár is

- Szőrapolási kellékek
- Kullancskiszedő kanál
- Kutyaürülék-gyűjtő zacskó
- Kutyajáték (labda, kötél, műcsont stb.)
- Jutalomfalatok

Ha leendő kutyánk gyógyszeres kezelésre szorul, a megfelelő orvosságokat is érdemes tartalékolni, illetve a táplálását is ahhoz igazítani, hogy van-e valamilyen speciális igénye.

A környezet előkészítése a kutya fogadására

Már a kutya érkezése előtt el kell kezdeni felkészíteni az otthont, hogy biztonságos és kényelmes környezet várja az új jövevényt. Ha kertes házban élünk, tegyük biztonságossá a kerítést, nehogy kutyánk elsökjön. Zárjuk el az éles tárgyakat, veszélyes anyagokat, mosószereket, mérgező növényeket, vegyszereket! Gondoskodjunk róla, hogy értékeinket biztonságba helyezzük. Kölykök esetében különösen figyelni kell az elektromos vezetékekre, amelyeket megrághat ugyanúgy, mint féltve őrzött tárgyainkat vagy bizonyos használati eszközeinket (például cipő, fakanál, ruházat, tapéta és a többi). Amellett, hogy a rombolás plusz kiadást jelent nekünk, veszélyes is lehet a kutya számára, ha szúrós, mérgező vagy emészthetetlen dolog kerül a szervezetébe.

Milyen rendszeres kiadásokkal kell számolnunk?

Korábban említettük, hogy a felelős állattartó betervezi a kutyájával kapcsolatos költségeket a rendszeres háztartási kiadások közé. Íme, ami az egyszeri, kötelező, mikrochippel való megjelölés, az ivartalanítás és az esetleges ebűtleivel kiváltásának egyszeri költségén felül kiadással jár:

- Táplálás
- A kötelező és ajánlott oltások, a rendszeres féregtelenítés
- A kutyatartás eszközei (etető és itató tál, fekhely, póráz, nyakörv, szájkosár, kutyaház, ketrec), játékok, esetleg ruhák
- Kutyaiskola, kutyakiképzés
- Eseti állatorvosi ellátás
- Gyógyszerek, külső és belső élősködők elleni szerek, samponok
- Megrágott könyvek, bútorok, papucskok, bejárati ajtó pótlása
- Utazási költségek vagy kutyapanzió
- Igén szerint kutyakozmetikai ellátás, stb.

A fenti listából látható, hogy a kutyatartás hosszú távon rengeteg költséggel jár. Persze lehet gyengébb minőségű táppal is etetni kedvencünket, de mégsem ez lenne a cél, hiszen a jó minőségű eledel kedvencünk egészségmegőrzéséhez is nagyban hozzájárul. Az állatorvosi költségeken sem nagyon tudunk spórolni, így mindenképpen számolnunk kell a rendszeres kiadásokkal. Viszont kutyapanzióba nem feltétlen kell adnunk kedvencünket, és nem kell megvennünk a legdrágább dizájnos felszerelést sem.

Milyen feltételekkel adnak örökbe kutyát az állatvédő szervezetek?

A legtöbb helyen szerződést kötnek az örökbefogadó gazdival vagy nyilatkozatot kérnek tőle, és ebben minden részletre kitérnek. (Egy szerződésmintát vagy nyilatkozatmintát a Mellékletben olvashatnak.) A szerződés megkötéséig azok a jelentkezők jutnak el, akiket a szervezet alkalmasnak talál arra, hogy valamelyik mentett védencükről gondoskodjon. Ha ezt sokan túlzó elvárásnak vagy megkötésnek tartják, gondoljanak arra, hogy a menhelyek nem szabadulni szeretnének állataiktól! Éppen arra törekszenek, hogy az elárvult kutyáknak biztos és szeretetteli otthont találjanak. A közösségi médiában megjelenő hírek sok esetben számolnak be arról, hogy a gazdi örökbefogadás után gondolja meg magát, és viszi vissza a menhelyre az állatot, mert mégsem kíván róla gondoskodni, nem tudja összeegyeztetni életmódjával, esetleg a család valamelyik tagja nem befogadó az új jövevényre. Az örökbefogadás előtt ezért mindenképpen

beszéljük meg minden családtaggal, hogy mire készülünk, kérjük ki a véleményüket, segítségüket, készítsük fel őket is, vagy pedig fogadjuk el, ha ők még nem készek egy ilyen változásra.

Általánosan elmondható, hogy a felelős állatmenhelyek az örökbeadáskor ivartalanítva, kötelező oltásokkal ellátva, mikrochipezve, parazitamentesítést követően adják ki állataikat. Kölyökkorú állatok esetében, ha már elkezdődött az oltási programjuk, a gazdit kötelezik a program befejezésére és az ivartalanítatásra, ezeket pedig ellenőrzik is (állatorvosi igazolás, oltási könyv bemutatását kérik). Javasoljuk, hogy a leendő gazdi kérdezzen rá a menhely munkatársainál, elvégezték-e a szívféregszűrést. A szűrés a 6 hónaposnál idősebb kutyák esetében erősen ajánlatos, mert 2007 óta mind gyakrabban fordul elő hazánkban is a kutyaszívféreg. Ma már léteznek olyan gyorsteszték, amelyek 10 percen belül eredményt adnak.

Feltételül szabhatja az örökbeadó azt is, hogy a leendő gazda nagykorú legyen, saját lakással rendelkezzen (vagyis albérletben lakónak nem ad örökbe). Biztosak lehetünk abban is, hogy ha ajándéknak szánjuk a kutyát, nemleges lesz a válasz. Ha örökbefogadásra készülünk, mindig tájékozódjunk a kiválasztott menhely szabályairól, feltételeiről! Kérdezzünk meg ismerőst, de akár állatorvoshoz is fordulhatunk tanácsért, ajánlásért. Olyan állatvédő szervezettel vegyük fel a kapcsolatot, akikben mi is bízunk, akikkel hosszú távon, később gazdiként is együtt tudunk működni.

A szervezetek általában már honlapjukon közzéteszik, milyen szempontokat hasznos átgondolni a kutyá örökbefogadására vállalkozó jelentkezőnek. Javasoljuk a leendő gazdiknak, hogy a menhelyek honlapján mindenképpen keressék meg az erre vonatkozó információkat is, fogadják meg hasznos tanácsaikat, legyenek tisztában a leírt feltételekkel! Mind a gazdira váró, vágyó kutya, mind a gazdi érdeke az, hogy ne érje őket csalódás.

Aki életében először fogadna örökbe kutyát, annak a tanácsok nagy segítségére lehetnek a felelős döntés meghozatalában. Mint korábban említettük, a családban élőknek érdemes egyeztetni arról, hogy mindenki várja-e az új jövevényt! Ha a válasz egyértelműen igen, még akkor is lehetnek további kérdések, például, hogy milyen fajtájú kutyát szeretnének a családtagok... De a tervezgetés során belemeheztünk azokba a konkrét részletekbe is, hogy kinek mennyi ideje és energiája lesz arra, hogy foglalkozzon a kutyával!

Az örökbefogadási szerződés vagy nyilatkozat

Az örökbefogadási szerződés alakiságára – csakúgy, mint minden más szerződésre – a Ptk. általános szabályai vonatkoznak, azonban a szerződés tartalma, lévén, hogy élő állatról van szó, lényegesen eltér a mindennapi élet „szokásos” szerződéseitől (pl. adásvételi, bérleti szerződés stb.).

Általában ezen szerződések elején már szerepel az a kitétel, miszerint az örökbefogadónak be kell töltenie a 18. életévét. Ezzel a tartalmi elemmel az örökbeadók azt próbálják biztosítani, hogy élő állatot csak olyan személy fogadjon örökbe, aki a Ptk. szóhasználatával élve „cselekvőképes”, vagyis fel tudja mérni annak súlyát, hogy adott esetben hosszú évekig gondoskodnia kell egy élő állatról.

Sokszor fellelhető az örökbefogadási szerződésekben az a kitétel is, miszerint az örökbefogadó vállalja a kötelezően előírt állategészségügyi kötelezettségeket, úgymint veszettség elleni oltás, külső és belső parazitamentesítés, valamint azt, hogy az állat megbetegedése esetén azonnal állatorvoshoz fordul. Ezen szerződések főképpen attól térnek el az „általánosnak, szokásosnak” mondható szerződésektől, hogy e szerződésekbe az örökbeadó szervezetek az esetek nagy részében az alábbi két tartalmi elemet illesztik bele.

Egyrészt egy elidegenítési tilalmat tartalmazó részt, mely általában úgy szól, hogy az örökbefogadó tudomásul veszi, hogy az örökbe fogadott állatot semmilyen jogcímen nem adhatja tovább. Ha az állat tartását az örökbefogadó valamilyen okból mégsem tudja vállalni, akkor köteles az örökbeadót erről értesíteni.

Másrészt tartalmaz a szerződés egy olyan kitételet is, hogy az örökbe fogadott állatot nem lehet felhasználni szaporítási célra, és – ha még nincs – általában az örökbe fogadástól számított egy éven belül ivartalaníttatni kell, melynek megtörténtéről az ivartalanítást végző állatorvos által kiállított igazolás útján értesíteni kell az örökbe adó szervezetet.

Sokszor lelhető fel ezen szerződésekben tartalmi elemként az is, miszerint az örökbefogadó hozzájárul ahhoz, hogy az örökbe adó szervezet munkatársa szűrőpróbaszerűen ellenőrizze a tartás körülményeit és amennyiben a látogatás alkalmával azt nem találja kielégítőnek, úgy a szervezet dönthet az örökbefogadási szerződés felmondásáról és az állat visszavételéről.

Általában ezen szerződések végén található egy ún. adatvédelmi tájékoztató, amiben az új tulajdonost informálja az örökbeadó arról, hogy a gazda adatait az örökbefogadás céljához kötötten fogják meghatározatlan ideig kezelni úgy, hogy azokhoz illetéktelen személyek ne férjenek hozzá.

Ezen szerződések végén továbbá rögzítik az új tulajdonos adatait (név, személyi igazolvány száma, lakcím, telefonszám, email), valamint az örökbe fogadott állat adatait (nyilvántartási szám, név, faj, fajta, szín, ivar, chipszám, veszettség elleni oltás dátuma és a többi).

Kapcsolattartás a menhellyel

Sok menhely tehát feltételül szabja, hogy az örökbefogadás után az új gazdi tartsa velük a kapcsolatot, kéri, hogy időről időre írjanak a kutyáról, küldjenek képet, és a gazdi hozzájárulásával közzéteszik a sikertörténetet a közösségi médiában, honlapon, vagy valamilyen blogon, fórumon. Ahogyan a menhelyek munkatársai előzetes „családlátogatásra” is kimehetnek, örökbefogadás után is megtekinthetik, ellenőrizhetik az újonnan gazdisodott védenc környezetét, körülményeit. Ilyenkor gazdaként tartjuk szem előtt, hogy az állatokkal kialakuló érzelmi kapcsolat miatt az örökbeadás nyilvánvalóan nem egy szimpla „csere”, vagy „adásvétel”, mint egy használati tárgy esetében!

Találtam egy kutyát – azonnal örökbe fogadhatom?

A válasz határozottan: nem. A kutya megtalálójára ugyanis bizonyos kötelezettségeket ró az érvényes szabályozás. Tehát: első a gazdikeresés! A kutyát megtaláló személy kötelezettségeit a Ptk. rögzíti a „találás” témakörében. Állat találása esetén a találónak mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy a dolgot a tulajdonosa, elvesztője, más átvételre jogosult személy visszakaphassa. Ezen személyeket haladéktalanul értesítenie kell, vagy a hatóságnak át kell adnia az állatot, és az előírt módon közölnie kell az általa ismert és lényeges körülményeket. Fontos kiemelni, hogy talált állat esetében a Ptk. 3 hónapos kötelező tartást ír elő a találónak, tehát az állatot csak 3 hónap elteltével – csúnya jogi szakszóval élve – „vehetjük birtokba” és élhetünk a tulajdonosi jogainkkal. Ha kutyát talál, javasoljuk, hogy az alábbi módon járjon el.

Mindenekelőtt mérje fel a helyzetet: a talált kutya sérült, beteg, esetleg agresszív? Ne kezdjen egyedül az ellátásába, hívjon segítséget! Ha a kutya sérült, az első és legfontosabb lépés, hogy vigyük el a legközelebbi állatorvoshoz, aki egy leolvasó segítségével meg tudja nézni, hogy a kutya rendelkezik-e chippel, mely regisztrálva van az adatbázisban. Ha az állatnak van chipje és az regisztrálva is van, tehát a chiphez hozzá vannak rendelve a kutya tulajdonosának adatai, akkor egy gyors telefon az állatorvos részéről, és a gazda visszakaphatja elvesztett kutyáját.

Problémát jelent, ha az állatban nincs chip, vagy van, de az nincs regisztrálva a rendszerben. Érdemes a megtalálás helyén és környezetében kiplakátolni az eseményt, hátha az aggódó gazdi rábukkan. Célszerű kihasználni a közösségi média adta lehetőségeket is, megosztani, tájékozódni, hátha már keresik a kutyát. Ha pedig nem tudjuk ideiglenesen hazavinni, és ismerősöknél, barátoknál vagy családtagoknál sem helyezhető el ideiglenesen, próbáljunk meg menhelyeknél, gyepmesteri telepen vagy – ha a kutya egy bizonyos fajtájú – a fajtamentőknél érdeklődni. Ha az eredeti gazda jelentkezik, elvárható a tényleges költségek megtérítése.

Az összeszokás időszaka

A kutya első napjai otthonunkban

Amikor befogadunk egy kutyát, mind a két fél szempontjából új szituáció alakul ki. A kölyökkutyák számára nagy megrázkódtatást jelent az anyukájától és testvéreitől való elszakadás. Az idősebb kutyáknak is nehezebb megszokni egy teljesen új környezetet. Nem csak az új helyet és az addigi társak hiányát nehéz megszokni, de esetlegesen az új gazdával és az ott élőkkel is össze kell szoknia egy új kutyusnak.

A kutyák könnyebben be tudnak illeszkedni, ha van saját biztonságos, privát helyük, területük, ahová nyugalomban félrehúzódhatnak, ilyen lehet például a kutyaház és a körülötte lévő terület. Nagyon fontos, hogy kutyusunk az új környezetben, már a legelején pozitív tapasztalatokat szerezzen. Már az első nap el lehet kezdeni kialakítani a napi rutint, amelyet betartva kiegyensúlyozottan fogunk tudni vele együtt élni. Fontos a rendszeresség, etetés ugyanabban az időben, séta, játék. A kutyáknak is adni kell időt a terület megismerésére, beilleszkedésre.

Ha már van kutyánk (macskánk), és újat fogadnánk be

Kicsit nehezebb lehet az összeszoktatás, ha már lakik a lakásban vagy a kertben másik háziállat. Mindenképpen érdemes jelezni a menhelynek, hogy van egy másik állat otthon, sok menhelyen lehetőség van arra, hogy a helyszínen megismerkedjenek egymással. Érdemes semleges területen (park, kutyafuttató) összeszoktatni őket, ha két kutyáról van szó, mindenképpen körültekintően kell eljárni, figyelni a kutyák testbeszédét. Oldható az izgalom egy rövid egymás melletti sétával is. Nagyon fontos meggyőződni arról, hogy minden kutyának jusson elegendő hely a pihenésre, elegendő etető-, itatótál és játékok. Minden kutyának egyéni figyelemre van szüksége!

Két kutya gyakran könnyebben kezelhető, mint egy kutya pláne, ha az első kutya jól képzett és jó min-tákat, példát mutat az új jövevénynek. Mielőtt egy másik kutya érkezik a házhoz, fontos felmérni, hogy az első kutya készen áll-e egy új játszótársra. Az új kutyák tükrözik a már meglévő kutyánk viselkedését, mind a jó tulajdonságokban és sajnos a rosszakban is, ilyenkor egy viselkedési problémás kutyából, könnyen meglehet, hogy kettő lesz.

Könnyebb az összeszokás, ha rendszeresen szervezünk közös programokat a kutyával. Ilyen lehet egy közös látogatás a kutyaóvodába vagy kutyaiskolába, ahol a kutyusunk az alapparancsokat, alapengedelmességet a gazdája társaságában elsajátíthatja.

A macska- és kutyabemutatás előtt célszerű a másik állat távollétében beengedni az állatokat egymás területére, hogy megszokják a másik szagát. A bemutatáskor gondoskodni kell róla, hogy a macska biztonságos helyre tudjon menekülni (pl. fel tudjon mászni valahová) a kutya elől. Az ismerkedési folyamatok gyakran hosszabb ideig is eltarthatnak. A kiscicák sokkal sérülékenyebbek a méretük miatt, és inkább játékosabbak és aktívabbak, mint egy felnőtt macska, ők nagyobb valószínűséggel izgatnak egy kutyát. A macskák számára olyan tereptárgyakat, berendezési tárgyakat, pihenőhelyet is ki kell alakítani, amelyhez a kutya nem férhet hozzá.

Állatorvosi tanácsok első gazdiknak

Az örökbefogadás menete című fejezetben szót ejtettünk róla, hogy az állatmenhelyek mikrochippel ellátva, ivartalanítva (vagy ivartalaníttatási kötelezettséggel) adják ki az új gazdának az állatot, továbbá a kutya el van látva a kötelező oltásokkal és a parazitamentesítést is elvégezték. Érdeemes azonban külön is szólni néhány témáról. A nem gyakorlott kutyatartók és különösen a kölyökkorú állat örökbefogadóinak figyelmét szeretnénk felhívni az alábbiakra.

Ha egy kölyökkutyának már elkezdődött az oltási programja, nagyon fontos, hogy végigvigyük, és az utcai sétáltatást csak az alapimmunizálás befejezése után kezdjük el! Miért? A kölyökkutyák oltásait kb. 6-8 hetes életkorban tanácsos elkezdeni. Túl fiatal életkorban alapvetően nem érdemes vakcinázni, mert az anyaméhben belül felvett, illetve az anyatejjel kiszopott ellenanyagok még a kölykök vérében keringenek,

és az oltóanyag által kiváltandó védő hatást gátolják. Az anyai ellenanyagok szintje az elválasztást követő napokban radikálisan csökken, és a kis állat fokozottan fogékonyra válik a rá veszélyt jelentő fertőző betegségekkel szemben, ezért nem javasolt levinni a kölyök állatot az utcára addig, ameddig a védőoltások hatása ki nem alakul.

Miért fontos a féreghajtás? Sokan nem tudják, hogy a kölykök már akár az anyaméhben vagy az anyatej útján fertőződhetnek, és bennük az orsóférgesek már 5-6 hetes korban komoly fertőzést okozhatnak. Az ilyen kiskutyák pocakja etetés előtt is nagy, hordószerű. Gyakran hánynak és a hányadékban spagettitészta emlékeztető, kb. 4–10 (de akár 18) cm hosszúságú fehér orsóférgeseket találunk. Súlyos esetben a nagymértékben elszaporodó férgekkel felszabaduló méreganyagok a kis állatra nézve akár végzetesek is lehetnek. Ennek megelőzése érdekében tanácsos a féreghajtást akár már 2-3 hetes életkorban elkezdni és 2 hetes időközökkel, legalább 3 hónapos korig ismételni. Így az időközben a petékből kikelt férgeket is elpusztíthatjuk. Féregtelenített állatokban az oltások hatékonysága is növekszik. A későbbiekben a féreghajtást az állatorvos tanácsait követve 3-6 havonta érdemes megismételni.

Az utóbbi években egyre gyakrabban találkozunk hazánkban is a kutyák szívférgességével. Mivel a gyógykezelés rendkívül összetett és nem mindig vezet sikerre, ezért a megelőzésre kell törekedni. A betegség közvetítésében szerepet játszó szúnyogok elriasztására, valamint a beteg állatok gyógykezelésére többféle kiserelésű és összetételű készítmény áll rendelkezésre. Fontos, hogy ezek alkalmazása előtt az állatorvos elvégezze az esetleges fertőződés felderítésére irányuló gyorstesztet, majd az eredmény ismeretében fog készítményt javasolni. A Nébih 2001 és 2015 között végzett laboratóriumi vizsgálatainak eredményei alapján bebizonyosodott, hogy napjainkban magas átlaghőmérséklete miatt az Alföld a fertőzésveszélynek leginkább kitett régió.

A kölykök külső élősködői közül leggyakrabban a bolhák okoznak kellemetlenséget. Ezek az apró, szárnyatlan, sötétbarna hívatlan vendégek (és azok fejlődési alakjai) a szőnyegben vagy a padlórepedésekben meghúzódva akár hetekig étlen-szomjan édegelnek, és alkalmas pillanatban ugranak fel az állatokra egy kis „falatozásra”. Téves azt képzelni, hogy nincs bolha, ha az állaton éppen nem találunk bolhát. Egyes kutyák allergiássá válhatnak a bolhák nyálában lévő fehérjére, amely bőrgyulladást okozhat. A bolhák ellen többek között bolhanyakörv, csepp, spray vagy tableta nyújthat védelmet. Ezek alkalmazásáról mindig kérjük ki az állatorvos véleményét. Érdemes a kullancs elleni védekezésre is gondolni. Kapható olyan nyakörv, illetve csepp, amely hatékonyan védi kedvencünket mind a bolhától, mind pedig a kullancstól. Érdemes tudni, hogy a kullancs a kutyára nézve halálos kimenetelű betegséget is terjeszthet. Az örökbefogadás után keressünk egy közeli állatorvost, és akár be is jelentkezhetünk hozzá első vizitre. A kötelező oltások miatt mindenképpen fel kell keresnünk majd, és sokakat megnyugtat a tény, hogy ha a későbbiekben bármi probléma adódik, tudja, kihez fordulhat segítségért.

Viselkedésbeli problémák és kezelésük

Kutyaválasztás – menhelyi tesztelés

Azt hihetnénk, hogy értünk a kutyák viselkedéséhez. Mégis, amikor menhelyről választunk kutyát, elvezetnek érezhetjük magunkat. Pár találkozás után kellene megítélnünk a viselkedés alapján, hogy a kiválasztott kutya mennyire félős, vagy esetleg mutat-e majd agressziót. A viselkedés szempontjából az egyik legfontosabb, amit kiemelhetünk, hogy a menhelyre került kutya viselkedését először 2 hét bent tartózkodás után érdemes vizsgálni. Ekkorra akklimatizálódik annyira, hogy már a rá jellemző egyes elemeket láthassuk. Természetesen extrém félelmet vagy akár agressziót láthatunk ezt megelőzően is, de ez az aktuális helyzetnek szól, az esetek zömében elfedi az állat egyébként jellemző jegyeit. Ha a kutya már megszokta új környezetét, gondozóit, újra elkezd „önmaga” lenni. Ekkor már látjuk, hogyan reagál egy váratlan

új ingerre, például egy leeső kulcscsomóra vagy kinyíló ernyőre, láthatjuk, hogyan közelít egy új játékhoz, egy idegen emberhez vagy kutyaéhoz. Bizonyos viselkedési problémák a menhelyeken nem figyelhetők meg, mert hiányzik a kiváltó inger – ilyen a szeparációs szorongás, hiszen azt a gazda távozása váltaná ki. Hasonló a területőrző vagy birtoklási agresszió, mivel a legtöbb menhelyen nincs saját bevédendő területük vagy birtoktárgyuk, például saját játékuk. A szocializáció hiányosságaira is csak később derül fény, mert természetesen a menhelyen nem derülhet ki, hogyan reagál a befogadásra váró kutya például villamosra, rollerező kislányra vagy tűzijátékra.

A kutya az ember mellett több tízezer éve él, megszokta az ember viselkedését, alkalmazkodott magához az emberhez és környezetéhez. Ám sem az ember, sem a kutya nem erre a környezetre született. A városi, nagyvárosi környezet terhet jelent az embereknek és stresszforrás is, a kutya számára is szorongást okozhat. A nagy zajterhelés, a felgyorsult élet próbára teszi mindkét fajt. Amikor menhelyről választunk kutyát, érdemes legalább a zajokra tesztelnünk őt, megnézni, hogyan reagál éles, csattanó hangokra, a porszívó vagy akár a hajszárító hangjára. A tesztelést bízunk szakemberrel, hiszen egy rosszul kivitelezett teszt nemcsak hogy nem ad megfelelő információt, de káros lehet a kutya későbbi viselkedésére, például félelmet, agressziót válthat ki belőle.

A kutyát a magyar emberek többsége családtagként kezeli, ennek megfelelően bánik vele. Elvárják, hogy bármilyen életmódot éljenek is, a kutya alkalmazkodjon hozzá, megfelelő módon szocializált legyen, elfogadja mind a fizikai, mind a természetes környezetet. Elvárják, hogy ne mutasson agressziót, hogy ne mutasson extrém félelmet, hogy tanulni tudjon és játszani lehessen vele. A szocializáció hiányosságai részben pótolhatók. Ha tudjuk, hogy kutyánk vidéki környezetből származik, érdemes tudatosan megismertetni új környezetével. Ekkor minden figyelmünk irányuljon a kutyára, használjunk pozitív megerősítésen alapuló technikákat és csak apránként növeljük a rázúduló ingerek számát, erősségét. Segíthet, ha olyan kutyával tudunk együtt sétálni, aki az adott környezetben jól viselkedik, nem mutat sem félelmet, sem agressziót. A kutyák tanulnak fajtársaik viselkedéséből is, ezért fontos, hogy milyen kutyákkal vagyunk együtt.

Fajtatiszta vagy keverék?

Amikor fajtatiszta kutya befogadása mellett döntünk, nagyjából tudhatjuk, hogy mire számíthatunk, hiszen az adott fajtát valamilyen céllal tenyésztették ki. A fajta múltjától függően akár több száz év szelekciós munka is állhat mögötte, s ez részben jót, részben pedig nehézséget jelenthet. Ezeket a kutyákat egy adott céllal alakították, például a vizslát vadászatra, s nem arra, hogy egy panellakásban naponta elviseljen 8-10 óra egyedülletet. Amikor egy fajtatiszta kutyát, például egy fajtamentő szervezettől viszünk haza, eleve számíthatunk a fajtára jellemző viselkedésre, de lehetőségünk van tájékozódni az adott egyed szokásairól is. Ha a választott kutyát ideiglenes befogadótól tudjuk elhozni, még teljesebb lehet a kép, hiszen információt kaphatunk arról is, hogyan viselkedik más állatokkal, esetleg macskákkal, más kutyákkal, hogyan viszonyul idős emberekhez vagy gyermekekhez.

Érdemes többször megnézni a kiválasztott állatot. Ne csak külső, hanem belső tulajdonságok alapján is válasszunk! A döntést segíti, ha minél többször találkozunk vele, ha látjuk, hogy eltérő helyzetekben hogyan viselkedik, illetve, hogy velünk és családjunk többi tagjával hogyan kommunikál, mennyire nyitott, elfogadó.

A korai szocializáció és jelentősége

Ha egy kölyökkutya menhelyről származik, és 8-10 hetes koráig a befogadó gazda új környezetébe kerül, akkor is minden lehetőség adott arra, hogy alkalmazkodni tudjon ehhez az új helyzethez. Esélye van rá, hogy kötődést építsen ki az emberrel, az új gazdájával, hogy megismerje az őt körülvevő tárgyakat, a természetes környezetet, az ott élő állatokat, az őt körülvevő embereket. Ezt az időszakot a korai szocializáció időszakának nevezzük. A kölyökkutya 3 hetes korától nagyjából 12-16 hetes koráig tart, s fontos, hogy ezen időszak alatt a lehető legtöbb olyan ingerrel találkozzon, amellyel hosszútávon a környezetében találkozni fog. Ebben az időszakban a kölyökkutya nagyfokú nyitottságot és nagyon kevés félelmet mutat minden

újra. Az új dolgok felbukkanásakor, ha meg is ijed, félelme gyorsan elpárolog, könnyen oldható ezekben a szituációkban, így egy tudatos gazda be tudja vezetni abba a környezetbe, amelyben hosszútávon élni fog.

Menhelyi kutyák esetében gyakran nem ennyire fiatal kutyákat viszünk haza, sőt legtöbbször számolnunk kell vele, hogy az állat előélete teljesen ismeretlen. Ahogy betölti az állat a 16 hetes kort, ez a „nyitott” időszak lezárul, a félelmek felerősödnek, az új dolgokra való nyitottság csökken. Fontos, hogy ilyenkor tudatosan építsük az állat életét, tudatosan és már egy kicsit óvatosabban ismertessük meg új dolgokkal.

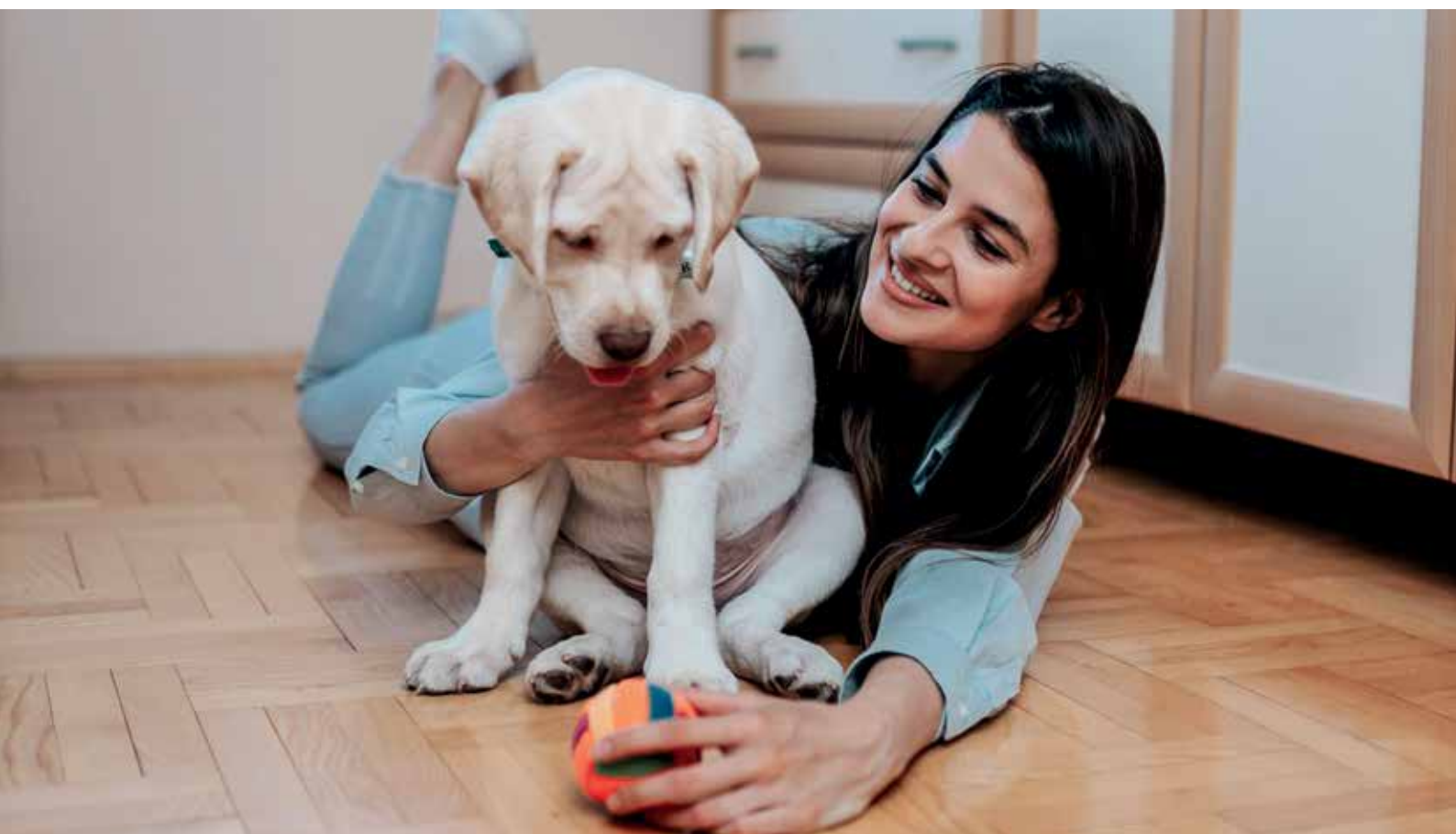
Tanítási módszerek, a kutya motiválása

A tanulás, tanítás szempontjából elengedhetetlen, hogy a kutya motiválható legyen. A motiváció lehet akár étel, akár valamilyen játék vagy akár maga a pozitív emberi kapcsolat is. A jutalom lehet simogatás, jó szó, étel vagy játék. Meg kell tanulnunk, hogy milyen módszerekkel tudjuk az állatot jutalmazni, hogyan tudjuk büntetni. Ez utóbbin semmiképpen nem az állat bántalmazását, megütését értjük! A viselkedésterápiával foglalkozó szakemberek ma már úgy gondolják, hogy a büntetés – az aktív fizikai büntetés – nem megoldás viselkedési problémák megelőzésére, elkerülésére vagy akár kezelésére. A pozitív technikák, melyek alapvetően jutalmazáson alapulnak, esetleg egy várt jutalom vagy vágyott dolog megvonásán, sokkal inkább célravezetőek. Fontos azt is látni, hogy amikor a gazda fizikai büntetést visz a nevelésbe, azzal az esetek nagy többségében fokozza az állat szorongását, félelmét, a viselkedést egészen másfelé tereli, akár az extrém félelmek, akár az agresszió kialakulása felé.

A meglevő tapasztalatok különösen fontosak akkor, ha kisgyermekes családba fogadunk be állatot. Ebben az esetben elsődleges szempont lesz a gyermekek védelme és biztonsága, előrelátással komoly, felelősségteljes döntést tudunk hozni. Általában nem javasolt kisgyermekes családhoz – első kutyának – menhelyi kutyát választani. Ha egyszerre kell figyelni a gyermek nevelésére és a kutya nevelésére, az már önmagában nagy terhet és nagy felelősséget ró a gazdára. Ha első kutyának választunk menhelyi kutyát, akkor még csak arra sem tudunk támaszkodni, amit a fajta és a származás ismerete jelenthetne számunkra.

Az esetek zömében egy ismeretlen életű keverék kutyát tudunk hazavinni, amelynek viselkedése számos meglepetést tartogat számunkra. Ha kutyás tapasztalatok hiányában nem fogjuk felismerni időben a megjelenő viselkedési problémát és nem megfelelően reagálunk, a viselkedésprobléma megerősödhet vagy súlyosbodhat.

Ha olyan családba fogadjuk be a kutyát, ahol kisgyermek is él, érdemes a bemutatást, az ismerkedést már a menhelyen megkezdeni. Figyeljük a kutya reakcióit, és párhuzamosan a gyermeket is tanítsuk a kutyával való helyes bánásmódra! Amikor hazaérkezünk a kiválasztott kutyával, ügyeljünk rá, hogy az első nap nyugodtan teljen! Minden barát, ismerős, a gyerek iskolatársai is kíváncsiak az új kutyára, de a vendégek hívásával várjunk még! Hagyjuk, hogy a kutya és mi is megszokjuk az új helyzetet, jobban megismerjük egymást! Ha a háztartásban macska vagy más állat is van, a velük való első találkozás élménye is meghatározó, tervezzük hát ezt is tudatosan! Ha macskánk van, hagyjuk, hogy az új jövevényt kellő távolságból és biztonsággal megnézhesse! A kutya lehet bokszban vagy pórázon, de semmiképp ne hagyjuk, hogy lerohanja a már ott élő állatokat – még ha csak barátságosan teszi is ezt. Egy jól megtervezett és kivitelezett első találkozás egy életre megalapozhatja a jó kapcsolatot. Ha bizonytalanok vagyunk abban, hogyan is kellene egy adott állattal való találkozást felépíteni, inkább előre beszéljünk szakértővel, mintsem utólag bánjuk a történeteket!

Szocializáció

Kölyökkutya befogadásánál az első és legfontosabb dolog talán a megfelelő szocializálás. Érdemes ingergazdag környezetet teremtenünk, hogy a kutya számos szagingerrel, hangingerrel, fénnel, tapintási ingerrel találkozzon. Ha azt látjuk, hogy az állat a szokottnál érzékenyebben reagál a hangokra, javasoljuk a korai fejlesztésbe ezt is programszerűen beilleszteni! Az internetről ma már számos hang letölthető, s megfelelő tudatos munkával elérhető, hogy az érzékenysége csökkenjen, megtanuljon ezekre a hangokra semlegesen vagy jól reagálni.

A környezetgazdagítás és eszközei

A szocializálás és az egészséges fejlődés nélkülözhetetlen eszköze a megfelelő környezetgazdagítás. A környezetgazdagításnak számos területe, eszköze van. A kertben vagy lakásban elhelyezett búvóhelyek, különböző típusú játékok, az olyan eltérő felületek, mint a parketta, szőnyeg vagy kőpadló ugyanúgy részét képezik, mint a jutalomfalattal tölthető labdák vagy az etetésre használt ún. lassító tálak, de ebbe a körbe tartoznak a látogatóba hívott gyermekek, idősök, felnőttek, esetleg kutyák. Szintén ide tartozik az új dolgokkal való ismerkedés a séta során, a lehetőség a szaglászásra és a másokkal való kapcsolatra is. A cél, hogy kedvencünk minél több és eltérő hang-, fény-, tapintási, ízérzékelési vagy akár kommunikációs ingerhez jusson, s fejlődjön, gazdagodjon általuk.

Sétáltatás

A sétáltatás a kutyatartás nélkülözhetetlen velejárója, akár lakásban, akár kertben tartjuk vagy fogjuk tartani kutyánkat. A kutyáknak, legyen szó akár kölyök, vagy felnőtt kutyáról, meg kell tanulnia pórázon nyugodtan sétálni, nyakörvet, illetve más olyan eszközöket elviselni, amelyeket a gazda a képzés során is alkalmazni fog. Érdemes olyan pórázzal gyakorolni, amelynek adott, állandó hosszúsága van, jól használható például az úgynevezett kiképző póráz. Amikor a gazda flexin (automatán változó hosszúságú pórázon) sétáltatja az ebet, bár a kutyának nagy szabadságot és lehetőséget ad arra, hogy messzebbre is eltávolodjon, a kontroll lehetősége sokkal kisebb. A tanítás első fázisában kerüljük a flexi használatát, támaszkodjunk inkább fix hosszúságú pórázokra. A nyakörvek esetén is nagyon sokféleképp választhatunk. Ha ezek egy részét nem megfelelően alkalmazzuk, mint például a szöges nyakörvet, inkább félelmet alakíthatunk ki velük. A kutyán lévő szöges nyakörv, szájkosár, szögekkel kiveret kiegészítők másokban félelmet keltenek, azt kommunikálják, hogy az állat veszélyes. Mivel kerülni fogják, kevesebb kapcsolata lesz emberekkel, illetve eleve negatív megközelítést él meg az emberektől – érdemes ezek használatát ilyen szempontból is megfontolni! Ha szöges vagy fojtó nyakörvet szeretnénk használni, mindenképpen egyeztessünk előtte olyan szakemberrel, aki el tudja mondani, hogy ezek az eszközök mikor, milyen körülmények között és technikailag hogyan használhatók. Ma már gyakran találkozhatunk az úgynevezett haltival, head halterrel, amely egy békés eszköz annak megtanítására, hogy a kutya pórázon ne rángassa gazdáját, ne ugasson másokra, a problémás helyzetekből gyorsan és könnyen kifordítható legyen. Az interneten láthatunk videókat, melyek ennek a hatását, működését mutatják be.

Általánosságban elmondható, hogy az interneten található képzési anyagokkal legyünk óvatosak! Próbáljunk olyan kiképzői módszereket és technikákat használni, amelyek a mi nevelési elveinkhez is igazodnak, melyek pozitív megerősítést használnak, büntetés helyett a motiválást, a kívánt viselkedés jutalmazását helyezik előtérbe!

A szobatisztaság tanítása

A befogadási időszakhoz tartozik a szobatisztaság tanulása, tanítása is, amelyre számos technika áll rendelkezésre. Talán a legfontosabb azt kiemelni, hogy a büntetés nem tartozik ezek közé! Az állatok pozitív megerősítéssel, rendszeres kivitellel, a kinti ürítésre gyorsan és jól taníthatók. A pelenka használatával érdemes óvatosságnak lenni, mert a kutya könnyen rászokik arra, hogy lakáson belül, a kihelyezett pelenkára ürítsen, ez azonban kialakíthat egy fals szobatisztaságot. A kutya utca-tisztává válhat, amely azt jelenti, hogy sétálni ugyan ki fogjuk tudni vinni, de üríteni csak bent, a pelenkán fog. Tudatossággal mindez elkerülhető! Az állatnál megfigyelhető, hogy evés vagy játék után mennyi idő elteltével ürít. Próbáljuk a sétáinkat ehhez igazítani!

Szeparáció tanítása, boksztréning

A korai kölyökkorban és a befogadási időszakban – beszéljünk bármilyen idős kutyáról is – egy másik fontos tanulnivaló az egyedüllet elsajátítása. Egy kutyának nem természetes állapot, hogy hosszabb időt egyedül töltsön. A szeparáció tanításakor fontos szempont, hogy egyedüllétre tanítani csak lefárasztott, nyugodt

állapotban otthagyt kutyát lehet! Egyedül hagyás előtt sokat segíthet egy nagy, mozgásos játék, majd az odaadott olyan jutalomfalat, aminek rágcslása hosszabb ideig tart. Használható olyan játék is, amelyből a tápszemeket vagy akár a belekent kenőmájast szépen ki tudja szedni, nyalogatni és ezzel a kutya el tudja magát foglalni. Természetesen az egyedüllét tanítását onnan kezdjük, hogy mi magunk is otthon vagyunk, de nem hagyjuk, hogy az állat mindenhova kövessen minket. Amikor nem követ minket, hanem a helyén nyugodtan fekszik, az már az egyedüllét tanulásának első lépése. Lakásban tartott kölyök, illetve később a felnőtt kutyák esetében nagy segítség lehet, ha az állat megtanulja használni a bokszt vagy ketrecet (szobakennelt). Ez biztonságérzetet nyújt számára, sőt a gazdának is biztonságérzetet ad abban, hogy a kutya ellenőrzött helyen, nyugodt körülmények között egyedül tud maradni. Fontos, hogy a ketrechezés tanításánál figyeljünk az idő betartására! Mindig ügyeljünk a kiengedés idejére! A kutyát, mielőtt ürítenie kellene, ki kell engedjük a bokszból! Ha ezt nem tesszük és az állat kénytelen a bokszba üríteni, azzal falszobatisztaságot tanítunk, hiszen gyakorlatot teremtünk rá, hogy a kutya a saját helyére ürítsen. Ez teljesen ellentétes az állat természetes viselkedésével. A ketrec használatakor tartsuk be a fokozatosság elvét! Eleinte csak pár percre rakjuk be az állatot! A ketrecben megkaphatja a vacsoráját, a kedvenc játékát vagy a kedvenc jutalomfalatját is. Apránként növeljük az itt töltött időt! A bokszot soha ne használjuk büntetésre! A bokszhoz mindig kellemes élményeknek kell kapcsolódniuk. Azt kell látnunk, hogy az állat önként megy be oda, szeret bemenni oda, és bent, a bokszban jól érzi magát!

Ha a szeparáció tanítása nehézségbe ütközik, érdemes szakembert keresni! Fontos, hogy ne vigyünk másik állatot a szorongó kutya mellé, hiszen egy szeparációs szorongással küzdő kutya mellé tett másik állat szintén könnyen szeparációs szorongóssá válhat. Ilyenkor inkább próbáljuk a felmerült viselkedési problémát megoldani és esetleg később gondolkozunk egy másik állat befogadásán.

Viselkedés és viselkedési problémák

A viselkedés lényegében a környezeti ingerekre adott választ jelenti. A környezeti inger lehet külső vagy belső inger is, hiszen, ha egy kutyának fáj a hasa vagy fáj valamelyik ízülete, az is viselkedéses választ vált ki, csakúgy, mint amikor megijeszti a vihar vagy egy csattanó hang. A viselkedés lehet fajra, az az általában a kutyára jellemző viselkedés, azonban fontos megemlíteni, hogy egyes fajtákra bizonyos viselkedések jellemzőbbek, hiszen több száz év alatt egy-egy feladatra szelektálták, alakították őket. A viselkedés tartalmaz genetikailag kódolt elemeket, vagyis öröklött részt, más része a tanúlással alakul ki. Az anyától, az alomtársaktól, később a fajtársaktól és a környezettől – benne az embertől –, a tapasztalás által fejlődik ki az adott egyedre jellemző viselkedés. Amikor befogadunk egy kutyát, a viselkedés nagy része előre megjósolható, így például a kerítés mellett elmenő emberekre vagy kutyákra történő ugatás csakúgy, mint az, hogy ha az állat unatkozni fog, akkor esetleg rombolásba kezdhet. Attól függően, hogy milyen környezetben fog élni, várható, hogy milyen viselkedést fognak elvárni tőle. Amikor változik a környezet, változhat a viselkedés is! Amikor hazavisszük, az állat eleinte felméri a környezetét és viselkedésének egy része nem is ítéltető meg. Az első egy-két hét inkább a beilleszkedésről szól, megtanulja, hogy ki, mikor érkezik, ki, merre mozog, kivel, milyen kapcsolatot lehet felépíteni. Kialakul a kötődés az új gazdához. Pár hét elteltével egyre jobban látszik az állat viselkedése, azt azonban, hogy valójában milyen az egyénisége, adott esetben milyen tanult és öröklött elemek vannak a viselkedésében, több hét, vagy több hónap elteltével fogjuk csak tudni biztosan megmondani. Az új állat hazavitele különösen nagy figyelmet igényel. Érdemes komolyan odafigyelni a viselkedésére, esetleg videófelvételt készíteni az állatról, hogy minél előbb megismerjük kommunikációját, a saját egyedi jelzéseit. Így meg tudjuk ítélni, hogy az állat mikor szorong, mikor frusztrálódik valamilyen helyzet miatt, látjuk hogyan nő az izgalmi állapota, látjuk, ha levert, ha szomorú, ha jókedvű, és azt is, ha éppen valami számunkra nem kívánt csínytevésre készül.

A menhelyről származó kutyák esetében bizonyos viselkedési problémák gyakrabban fordulnak elő. Érdemes a leggyakrabban előfordulókat külön is kiemelni:

Félelmi problémák

A befogadott kutyaénál gyakran szembesülnek a gazdák azzal, hogy kedvencük fél valamitől. A félelem tárgya leggyakrabban az ember, ennek háttérében sokszor a múltban történt bántalmazás áll. Az esetek egy részében pontosan meghatározható, hogy milyen típusú embertől fél a kutya, például magas, nagydarab, pufajka kabátot viselő férfiaktól. A félelem sokszor általánosabb, fél a férfiaktól, a bottal közlekedő emberektől vagy a gyermekektől. Minden esetben beszéljünk szakértővel, hogy miként tudjuk oldani a kutya félelmét, sőt, rehabilitálni az állatot. A félelmek egy részéért nem korábbi tapasztalat, hanem éppen a megelőző tapasztalatok hiánya felelős. Ha a kutya életében nem találkozott kerekesszékes emberrel vagy villamossal, természetes, hogy velük hirtelen összehalálkozva félelmet mutat. A befogadás előtt igyekezzünk felderíteni, hogy kutyánk milyen környezetből jött, mire van szocializálva és igyekezzünk a hiányzó dolgokat tudatosan pótolni!

A szocializáció hiányosságai

Menhelyről befogadott állatoknál gyakran találkozunk a szocializáció problémáival, annak elmaradásával vagy részleges elmaradásával is. Ezt látjuk akkor, amikor az állat bizonytalanul vagy adott esetben félelemmel reagál új dolgokra, például technikai eszközökre, járművekre, háztartási eszközökre. Ugyanez figyelhető meg akkor is, amikor számára addig ismeretlen élőlényekkel találkozik, például macskával, lóval vagy adott esetben olyan embertípussal, ami kimaradt a szocializációból: idős, bottal közlekedő emberrel vagy kisgyerekekkel. Amikor egy kutyánál a félelem jelzéseit látjuk ezekben a szituációkban, különös figyelemmel kell fordulnunk felé! Menjünk olyan távolságra, ahonnan még érzékeli a félelmet kiváltó ingert, de a félelem jelzései már enyhébben jelentkeznek. Próbáljunk meg valamilyen gyakorlatot csinálni vele, akár egy ültetést, egy fektetést és erre jutalmazni. Azonosítsuk pontosan a félelem tárgyát, mert ekkor a fokozatos szoktatással, a kívánt viselkedés tanításával kezelhetőek ezek a félelmek. Az állatot nem szabad beleerőltetni ezekbe a helyzetekbe, de az sem megoldás, ha kihagyjuk az életéből az ilyen jellegű ingereket – hiszen hosszú távon ezekkel az ingerekkel, például egy bottal közlekedő idős emberrel, vagy egy kisgyerekekkel aki kis motoron közeledik felénk, a hétköznapi életben bármikor összefuthatunk. Érdemes a kutyának minél

több mindent tanítani, érdemes megszilárdítani a fegyelmét és ezzel stabilizálni a viselkedését. Abban a környezetben, amiben élni fog, célszerű az ingereket fokozatosan megismertetni vele.

Ha van rá lehetőségünk, járjunk a kutyával kutyaiskolába! Ajánlatos olyan iskolát választani, ahol a tréner nyitott arra, hogy külön figyelmet kapjon saját, menhelyről befogadott kutyánk, és tudatosan alakítsa az eb viselkedését. Ezek a kutyák ugyanis számos esetben érzékenyebbek, bizonyos viselkedésformáik megerősítést nyerhettek akár a kóborlás, akár a menhelyen töltött idő alatt, ezért ezek felismerése és kezelése is szakembert igényel.

Kedvező esetben a tréner nyitott arra is, hogy az otthoni viselkedési problémákat megbeszélhessük vele, hiszen ezek egy része, például a szeparációs szorongás vagy egy porszívótól való félelem értelemszerűen a kutyaiskolában nem fog jelentkezni. Egy jól képzett tréner mindenképpen ismeri az effajta problémák megoldásához használható módszereket és ezért segítségünkre lehet.

Szeparációs szorongás

A szeparációs probléma azt jelenti, hogy a kutya a gazda távozására vagy az egyedüllétre, szorongással reagál. A szeparációs szorongás tünetei a menhelyen nem, vagy csak ritkán jelentkeznek, hiszen a kutyának nincs gazdája, sem napirendje, sőt alapvetően nincs egyedül. A problémával a hazaérkezés utáni napokban-hetekben találkozunk a gazda először, általában akkor, amikor kialakult a kötődés, a kutya megkülönböztetett módon reagál rá. Ha elmegy otthonról, keresi, ha pedig hazaérkezik, nagy örömmel fogadja. Ha kutyánknál az elmenetelkor szorongás jeleit látjuk, például ugrál, nem enged oda az ajtóhoz, mindenhova követ minket, vagy szomorúan kuksol a helyén, érdemes jobban odafigyelni rá! Szorongást jelezhet még a fokozott lihegés, a kitekintgetés, a levertség, de ilyen a fokozott izgalmi állapot, vokalizálás – nyüszítés, vagy például a bepisülés, remegés is. A viselkedésben a kutyák között nagy egyedi különbségek vannak.

A kezdeti időszakban hasznos bekamerázni a lakást, hogy lássuk mi történik, amikor ebünket egyedül hagyjuk. A szeparációs szorongásnál az említett szorongásos jelzések a gazda távozása utáni 20-30 percen belül jelentkeznek. Hallgassuk meg, hogy a kutya vokalizációja milyen típusú! Vonít, ugat, vagy esetleg nyüszít? Ha módunkban áll, készítsünk hosszabb felvételt, és figyeljük meg, hogy a kutyának milyen a napi ritmusa, vannak-e nyugalmi időszakok, és ha igen, mikor? A szeparációs szorongás terápiájában fontos,

hogy próbáljuk a hazaérkezésünket akkorra időzíteni, amikor az állat éppen nem ugat, rombol vagy tombol az ajtónál. Menhelyi kutyák befogadása esetén egyáltalán nem tudjuk, hogy a kutya az egyedüllétre miként fog reagálni, ezért az alapoktól kell felépíteni az egyedül hagyást, pontosan úgy, mintha kölyökkutyánk lenne. Ennek megfelelően a hazavitel után először próbáljuk meg rávenni, hogy amikor mi magunk valami mást csinálunk, akkor ő nyugodtan pihenjen a helyén. Ez azt feltételezi természetesen, hogy az állatnak a lakásban vagy a kertben kijelölt helye van. Később hosszabbítsuk meg az egyedüllét időszakait, ez eleinte 5–10 percről induljon, és később egy, két, három, esetleg többórás legyen. Fontos, hogy az állatot egyedül hagyni nemcsak a tanulás időszakában, hanem általában bármikor csak úgy lehet, ha előtte eleget mozgott, fizikailag és szellemileg terheltük, azaz módot adtunk neki arra, hogy elfáradjon. Ezután hagyjunk neki ott valamilyen játékot vagy egy kis rágcsálnivalót. Amennyiben kutyánknak problémája van a szeparációval, minél előbb keressünk szakembert. Ezek a problémák általában nem oldódnak meg maguktól, sőt az idő előrehaladtával akár még romlanak is. Egyes kutyák a szorongást szomatikus tünetekbe viszik át, ami azt jelenti, hogy depressziószerű állapotba kerülnek, esetleg hánynak, nem esznek, nem isznak, ami már veszélyezteteti fizikai egészségüket is.

Agresszióproblémák, jellemzőbb agressziótípusok

Ételvédő agresszió

Menhelyi kutyák gyakori viselkedési problémája az ételvédő agresszió. Ennek legtöbbször egyszerű oka van. A menhelyre kerülő állatok gyakran nélkülöznek, sokszor úgy kerülnek be a menhelyre, hogy előtte éheznek, és kénytelenek az utcán innen-onnan összeszedett ennivalót megvédeni másoktól, fajtársaiktól, vagy az arra járó emberektől. Ez a viselkedési zavar azonban jól tesztelhető a menhelyeken. Leggyakrabban úgy, hogy a tálba tett étel mellé műkézzel nyúlunk be, és nézik a kutya reakcióját. A teszt viszonylag jól előrejelzi a viselkedést, vagyis ha a kutya megtámadja a kezét, akkor ételvédő agresszióval állunk szemben. Ennek a viselkedési zavarnak számos megoldása van, de fontos kiemelni, hogy ezek mind pozitív technikákon alapulnak! Ilyen technika például, ha az étel mellett elhaladva a tálba valamilyen finom falatot dobunk, de az is segíthet, ha a tál mellől elhívjuk a kutyát – jutalomfalatot adunk az ültetésre és úgy vesszük el a tálat az állat elől. Az erőn alapuló technikákat – mint például a kutya lenyomását, ledominálását – kerülni kell! Ilyen „megoldásokat” sokkal inkább a hagyományos, régi gondolkodásban alkalmaztak. E technikák gyakran még fokozhatják is az agressziót, és veszélyt jelenthetnek a gazdára és a család más tagjaira is.

Birtoklási agresszió

Ezen agressziótípus akkor lép fel, ha a kutya a számára értékes tárgyat védi másoktól. Ilyen lehet például egy játék, egy asztalról elcsent szalvéta, esetleg egy ruháskosárból ellopott zokni agresszív védeke. Ez az agressziótípus a menhelyen biztosan nem látható, mivel nincs, ami aktiválja, ezért a gazdát sokszor váratlanul éri, mikor először találkozik vele. Kezelése alapvetően pozitív technikákon alapul, vagyis nem erőből, a kutyát ledominálva vagy büntetéssel kell megoldani a helyzetet! Egyszerű megoldás lehet, ha a tárgyat kicseréljük játékra vagy ételre – nem mindegy azonban, hogyan tesszük. Ilyenkor is érdemes szakember segítségét kérnünk!

Félelmi agresszió

A kutyák előélete sokszor ismeretlen, számos esetben azonban bizonyítottan bántalmazó környezetből kerülnek a menhelyre. Azok az állatok, melyeket gazdájuk bántalmazott, vagy melyek kóborlásuk során szenvedtek el bántalmazást, gyakran félnek az emberektől. A kutyák tapasztalataiktól és személyiségüktől függően a félelem miatt lefagyhatnak egy adott szituációban, azaz nem reagálnak az ingerekre. Az is előfordulhat, hogy a félelmet kiváltó személy ellen támadóan lépnek fel – ebben az esetben beszélünk félelmi agresszióról. Ha a befogadott kutyánál bármilyen, embertől való félelemre utaló jelet látunk, vonjunk be szakembert a terápiába!

Fajtárs elleni agresszió

Sajnos gyakran tapasztaljuk, hogy a befogadott kutya bizonyos kutyákkal szemben agressziót mutat. Legtöbbször az azonos neműek elleni agresszióval találkozunk, amely legerősebben a tüzelési időszakokban, vagyis tavasszal-ősszel jelentkezik. Előfordul az a jelenség is, hogy bizonyos fajtájú vagy fajtajellegű kutyát támad kedvencünk. A háttérben legtöbbször a kóborlás során szerzett tapasztalatok állnak. A kutyák egy erősebb negatív élményből is hosszú időre tanulnak, vagyis ha kölyökként megtámadta őket egy nagytestű, fekete, állófülű kutya, akkor az ilyen jellegű kutyákra még felnőttként is agresszívan reagálhatnak.

Kötődési problémák

Menhelyről befogadott kutyák gyakori viselkedészavara, amikor erős, a normálisnál szorosabb kötődést alakítanak ki a gazda irányába. A szoros kötődés ugyan először nagyon hízelgő a gazdára nézve és nagyon sok gazda élvezi ezt a határtalan figyelmet, ragaszkodást, odaadást, azonban hosszú távon nem tesz jót sem az embernek, sem a kutyának. A kutyák a menhelyen általában nem kerülnek ilyen közeli kapcsolatba gondozóikkal, hiszen a gondozók több tíz, vagy akár több száz kutyával foglalkoznak egyszerre, és ezért nem alakul ki az egyetlen emberrel való szoros kapcsolat. Ezek a kutyák nagyon várják azt az egy embert, aki végül vezetőjüké tud válni, és az új befogadó gazda személyében meg is találják őt. A gazdához kialakított szélsőségesen erős kötődés azt jelenti, hogy az állat szinte folyamatosan a gazda viselkedését monitorozza, figyeli, és ha lehet, követi mindenhová, próbál a közelében maradni, ha pedig a gazdi másfelé figyel, lehetséges, hogy figyelemfelhívó viselkedést mutat. Felugrál, játékokat visz oda, böködi vagy nyalogatja a gazda kezét. Az extrém erősen kötődő kutyák esetében gyakrabban alakul ki szeparációs szorongás, hiszen ezek a kutyák sokkal nehezebben viselik, ha a gazdájuk távozik és akár több órára egyedül hagyja őket. Adott esetben például nem tudja őket levinni sétálni más ember, sőt szélsőséges esetben ételt sem fogadnak el másától. Éppen ezért a letelejtéstől kezdve tudatosan alakítanunk kell a kötődés milyenségét. Figyeljünk arra, hogy ne csupán egy ember gondozza a családba kerülő kutyát, ne csak egy ember sétáltassa, ha lehet, több családtag is vegye ki a részét abból, hogy foglalkoznak vele. Ha sikerül a család tagjait bevonni a kutya aktív életébe, a kutya mindegyik személyhez kötődik majd, és képes lesz velük jó kapcsolatot kialakítani.

Rombolás

Amikor egy kutya rombolásba kezd, annak hátterében számos ok állhat. Lehet félelem vagy szorongás, különösen akkor, amikor az állat nem talál megoldást, nem tud például a gazda közelébe menni, vagy eltávolodni az őt zavaró zajtól. A szeparációs szorongás egyik vezető tünete lehet, ha a kutya egyedül maradván rombolni kezd. Elképzelhető azonban az is, hogy kedvencünk egyszerűen csak unatkozik, s a felgyűlt energiát egy tárgy szétszedésével vagy a kert felásásával vezeti le. Ha erre gyanúnk van, fordítsunk több időt a kutyára, iktassunk be minőségi foglalkozásokat, amikor a kutyával nem csak „sétálunk”, de célzottan játszunk vagy feladatokat gyakorlunk vele, esetleg kutyás sportot végzünk! Ezek segítenek abban, hogy a kutya fizikailag és szellemileg is elfáradjon, és építik a gazda-kutya kapcsolatot is.

Másodlagos viselkedésproblémák és okai

A viselkedési problémák egy részének hátterében állhat fájdalom vagy a különböző szervek, szervrendszerek zavara is. Ha erre gyanakszunk, mindenképp egyeztessünk állatorvossal! Érdemes olyan állatorvost keresni, aki nyitott arra, hogy a viselkedési elemeket is megfigyelje a kutya kapcsán és ennek során felderítse a lehetséges háttérben zajló folyamatokat, a háttérben rejlő okokat. Ha szükséges vérvizsgálatot végezhet, gyógyszerrel írhat fel, vagy más terápiákat javasolhat.

Amikor egy problémás viselkedésforma megjelenik, minél előbb keressünk szakszerű segítséget! A viselkedésterápiás eljárás során a viselkedésterapeuta egyszerre fogja használni állatorvosi ismereteit, tréneri, kiképzési technikai ismereteit, etológia ismereteit, sőt adott esetben pszichológiai ismereteit is.

Az egyszerűbb viselkedésproblémák kezelésekor jól jöhetnek bizonyos kiegészítő terápiák is. Ilyenek lehetnek a feromonok, bizonyos gyógynövények vagy takarmánykiegészítők, és ide tartozhat a fizioterápiás masszázs, az akupunktúra és számos más komplementer terápia is.

Sokszor azonban arra van szükség, hogy a gazda, illetve a kutya életmódján változtassanak. Ha például a kutyának több fizikai vagy szellemi terhelésre van szüksége, olyan sportot, vagy tevékenységet kell találni, amely lehetővé teszi az állat viselkedésének stabilizálását. Ha felmerül az eshetősége, először ki kell zárni egyes viselkedési változásokat okozó betegségeket vagy állatorvosi problémákat. Amikor egy kutyával viselkedésterápiát végeznek, az leginkább úgy képzelhető el, mint egy családterápia. A teljes rendszert alakítják át úgy, hogy mindenki számára pozitív változást hozzon!

Esettanulmányok

Rozi

Bántalmazott kutya volt, egy fiatal pár fogadta örökbe. Olyan erős félelmet mutatott a nagytestű férfakkal kapcsolatban, hogy alig lehetett levinni sétálni. Viselkedésterápiás szakember segítségével a szorongás csökkentése mellett szocializálták az új környezetre, és tudatos munkával oldották a férfiakkal kapcsolatos félelmét. A terápiában nagy segítséget jelentett Bogyó, a család másik kutyája, aki jókedvvel, stabil viselkedésével támogatta Rozi rehabilitációját. Rozival később kutyaiskolába is jártak, ma már teljes életet él.

Gizi

Idősen fogadták örökbe, hogy a hátralévő kis idejét boldogan tölthesse. A gazda meglepetésére a 13 évesen befogadott kutya még 15 évesen is igen jól érzi magát, viszont erősödnek öregedési tünetei. Szakember segítségével bevezették a demenciát lassító feladatok tanulását, strukturált napirendet, a kutya igényeihez alakított sétákat, egyelőre gyógyszeres kiegészítő terápia nélkül. A viselkedés alakításába a vele élő másik kutyát is bevonták, ezzel is formálva a gazda-kutya, kutya-kutya kapcsolatot. Gizi állapota javult, reméljük még sokáig boldogan éli napjait.

Bonzó

Terrier keverék, aki egy gyepmesteri telepről került menhelyre, majd ideiglenes, végül végleges gazdához. Feszült helyzetekben önmagára irányuló agressziót mutatott, saját farkát, lábát támadta. Szakember segítségével felépített programmal rehabilitálták. Megtanulta a gazda, hogy miként tud úgy élni a kutyával, hogy ne legyenek nagyobb érzelmi ingadozások, sem kiabálás, sem felfokozott öröm, például hazaérkezésnél, hanem helyette nyugodt, kiegyensúlyozott légkört tartsanak fenn. A kutya ezzel párhuzamosan megtanulta, hogy fokozott izgalmi állapotban ne önmagát támadja, hanem feszültségét mozgásba, játékba vigye át. Ma boldog életet él családban, vidéki környezetben.

Néró

Az unoka vitte haza nagyszüleihez az utcán talált kiskutyát, azzal a kéréssel, hogy ők tartsák, vigyázzanak rá, és az unoka majd rendszeresen foglalkozni fog vele. Amíg a kutya kicsi volt, ez nagyjából működött is, de inkább csak a babusgatás, játék tekintetében. Ahogy a kutya nőtt, az unoka látogatásai ritkultak, a nagyszülők egyedül maradtak egy nagytestű, domináns, nevetlen kutyával. Amikor a kutya agresszíven kezdett fellépni az étel elvételére vagy idegenek látogatásakor, a nagyszülők a gazdaváltás mellett döntöttek. Menhelyre került, ivartalanították, jelenleg befogadó gazdára vár. Tudatos döntéssel, tudatosabb viselkedésalakítással, szocializálással, tanítással, neveléssel ez a helyzet elkerülhető lett volna!

Zora

Fiatalon befogadott kutya, mely vidéki menhelyről egy belvárosi lakásba került egy fiatal pár mellé. Eleinte a napi háromszor 20-30 perces séta elégnak tűnt, de ahogy nőtt, a kutya egyre többet igényelt. Amikor egyedül maradt, ugatott, rombolt, a szomszédok feljelentéssel fenyegetőztek. A szeparáció tudatos tanítása mellett, a gazdák intenzívebb kutyás élet mellett döntöttek: hetente kétszer kutyaiskolába járnak és heti háromszor agility edzésre viszik a kutyát. Az elfoglaltságok nemcsak fizikailag, de szellemileg is lefárasztják Zorát, ráadásul minőségi javulást eredményeztek a gazda-kutya kapcsolatban. A megváltozott életmód nem csak a kutyának, de a gazdáknak is örömet jelentett, problémamentesen élnek jelenleg is.

Ember-állat kapcsolat

Miért tartunk kutyát?

Az ember születésétől fogva nyitott az állatok, a természet irányában. Nem fél, nem undorodik semmilyen állattól. Sőt, már az ősidőkben is kiemelten figyelte az állatokat: amikor az ősember nyugodtan legelésző állatokat látott maga körül, tudta, hogy körülötte minden rendben van, nem közeledik természeti csapás, nem fenyegeti ragadozó. Megszoktuk, hogy az állatokat megfigyeljük, s a nyugodt állatok látványa nyugalommal tölt el minket is.

Modern kori kutyatartás – a kutya, mint a család teljes jogú tagja

Napjainkban a nagyvárosi életmódunk miatt eltávolodtunk a természettől. A velünk élő társállatok, legyen szó kutyáról, macskáról, vagy akár egy papagájról, napi szinten kapcsolatot jelentenek a természettel. Amikor az ember állatok közelében él, az ő kötődésük, ragaszkodásuk, a velük töltött idő, a közös programok hatással vannak az ember viselkedésére is.

Amikor egy kutya befogadása mellett dönt valaki, számos szempontot vesz figyelembe, s túl azon, hogy mire vágyunk, mérlegeljük az adott lehetőségeket is: mekkora hely áll rendelkezésünkre, milyen tapasztalatunk, tudásunk van, milyenek az anyagi lehetőségeink, mekkora a család, élnek-e benne gyermekek, ha igen, mennyi idősek. Természetesen a környezet igényeit, elvárásait is figyelembe kell vennünk. Egy

átgondolt választás 10-15 évre is eldöntheti a befogadott állat és gazdája sorsát. Amíg egy problémás kutya tartása számos nehézséget és feladatot jelent, addig egy olyan kapcsolat, amelyben kutya és ember is jól érzi magát, kifejezetten pozitív hatással lesz ránk és környezetünkre is.

Az állatok terápiás hatással vannak ránk a hétköznapiakban is, nem csak a kifejezetten terápiás célú együttlétek alkalmával. Amikor egy kutya mellettünk él, folyamatosan alkalmazkodik hozzánk, családunk tagja lehet, állandó jelenléte biztonságot, támogatást jelent. Támogathat minket érzelmileg, de meg is védhet minket, ha arra van szükség. Idős embereknek jelezheti, ha valaki érkezik hozzájuk, emiatt az idős kutyatartó nagyobb biztonságban érzi magát, magabiztosabb lesz, és az önértékelése is növekedhet. Nemcsak a gyerekek, hanem a felnőttek is tekinthetnek rá barátként, része lehet a szociális hálónak.

A kutyával való foglalkozás, a játék jókedvet teremt, az eb érintése pozitívan hat ránk – még fizikai egészségünkre is hatást gyakorol. Ha megsimogatunk egy nyugodt állatot, hatással lesz érzelmeinkre, minket is megnyugtat, időseknél pedig akár az életkedvüket is visszaadhatja! A gyerekek fejlődésében is pozitív szerepet játszik a kutyával való foglalatosság, amely különböző életkorokban különböző területeken nyilvánul meg.

Gondolatok a kötődésről

A pozitív hatások megléte egy jó gazda-kutya kapcsolatot feltételez, amikor gazda és kutya békében, barátságban, sok foglalkozással, a másikat elfogadva élnek együtt. Kettejük között kötődés alakul ki. A kötődés hasonló, mint az emberi anya-gyermek kapcsolat. Ebben az esetben anyaként, vezetőként az ember szerepel, míg a gyermek helyzetébe a kutya kerül.

A kötődés kialakulásának optimális időszaka a kiskutya körülbelül 8 hetes életkora. Fontos azonban kiemelnünk, hogy a kutya élete végéig képes új kötődést kialakítani. Amikor menhelyről fogadunk örökbe kutyát, és előtte több napig látogatjuk, vagy otthon kezdünk foglalkozni vele, képes kötődést kialakítani hozzánk, legyen bármennyi idős. Éppen ezért bátran fogadhatunk örökbe idősebb kutyákat is, velük is kialakulhat a kötődés, később pedig a harmonikus kapcsolat.

A kötődés örömet és felelősséget is jelent. A kutya bízni kezd bennünk, támaszkodik ránk, sőt figyel ránk akkor is, amikor éppen nem vele foglalkozunk. Ha otthon hagyjuk pár órára, mert munkába megyünk, szomorú lehet, szoronghat, amikor pedig hazaérünk, örömet mutat, üdvözl minket. Ezek a kötődési viselkedés elemei.

A kapcsolat alakulása az emberi életút folyamán

A kutyához való kötődésünk milyensége, minősége változik az életkorunk előrehaladtával. Változó az a szerep is, amit a hozzánk kötődő kutya betölt az életünkben. Amikor egy fiatal pár összekerül, nagyon sokat képesek tanulni egymásról. A közös állattartás során megismerjük a másik felelősségvállalását, hogy milyen nevelési elveket vall, hogyan old meg problémás helyzeteket, hogyan reagál váratlan szituációkra. Megtapasztaljuk, hogy megoszthatunk-e vele egy-egy feladatot, mennyire lehet egymásra támaszkodni, hogyan fejezi ki a szeretetét.

Gyermek születése

Amikor kisgyermek születik, a kutya és gazda közti kapcsolat jelentős változáson megy keresztül, az anya kapcsolata általában lazul a kutyával. Hasznos, ha a gyermek érkezése előtt erre is gondolunk. A gazdához kötődő kutya figyelmet, törődést, szeretetet igényel. Amikor a kisgyermek megszületik és az anya fókuszpontja a gyermekre kerül át, a kutya ezt nehezen élheti meg. A körülményekből adódóan kevesebb idő lesz a vele való foglalkozásra. Az anya kevesebb figyelmet tud rá szánni, de előzetes tervezéssel ez az időszak könnyebbé tehető a kutya számára. Érdemes már előre kijelölni az új szabályokat, például, hogy milyen területekre ne lépjen be a lakásban, vagy hogy milyen viselkedést kívánunk tőle, például célszerű letiltani az emberre való ugrálást, ha eddig nem tettük volna meg. A megszületett gyermektől még a kórházból küldhetünk haza egy-egy ruhadarabot, amin már érződik a gyermek szaga és azt megmutathatjuk az állatnak.

A kisgyerekekkel otthon lévő anyukának az állattal való foglalkozás pozitív hatású lehet, hiszen olyan területen mozog, amelyben otthon érzi magát, amelyben már számos sikerélmény érte. Segíthet a szülés utáni depresszió kezelésében, a gyógyulás támogatásában. Az anyát kimozdíthatja, sikerélményt okozhat, és ezzel oldhatja a stresszt, szorongást.

A kisgyermek számára a kutya az egyik legösszetettebb ingerforrás, mely komplex módon segíti őt a fejlődésben. Az állat mozog, de mozgása csak részben számítható ki, színe, szaga, hangja van. Ha a kisgyermek már hozzá is tud érni, akkor a tapintás által megtapasztalhat különböző minőségeket, a bőr, a szőr érzetét, az orr hidegét, a fülek melegét. Figyelem! Az állat és a gyermek felügyelet nélkül nem hagyható egyedül sem a korai időszakban, sem a későbbiekben! Különösen igaz ez akkor, hogy ha egy ismeretlen előéletű kutyát vittünk haza menhelyről. Nem tudhatjuk ugyanis, hogy ezekben a szituációkban az állat mire, hogyan fog reagálni. Egy egészen kicsi gyerek a saját viselkedését még nem tudja tudatosan szabályozni, s ha például erősebben ráfog az állat szőrére, fülére, farkára, megijesztheti az állatot.

Amikor a gyermek már képes kúszni, mászni, később felülni, felállni – aktívan is elkezd felvenni a kapcsolatot az állattal. Ettől kezdve már nemcsak a gyermek védelmére kell koncentrálnunk, hanem kutyánk védelmére is, hiszen a gyerek még hajlamos lerohanni, túlölelgetni, túlszeretgetni az állatot, és nem biztos, hogy ezt minden kutya jól viseli. Fontos, hogy ilyenkor az állatnak is biztosítsunk olyan helyet, ahova el tud húzódni!

A gyerek fejlődésére az állat számos pozitív hatást gyakorol: segíthet a mozgás fejlesztésében, mert az állat motivációt jelenthet, érdemes kúszni felé, vagy pár lépést megtenni. Az állat pozitív visszajelzést ad a gyermeknek, és segít a gyermek empátiájának fejlesztésében is, hiszen az állat a viselkedésével

szankcionál: amennyiben a gyermek zavarja, piszkálja őt, akkor az állat félrevonul. Ezzel egyértelműen közli azt, hogy nem örül annak, amit a gyermek csinál; vagyis segít neki annak megtanulásában, hogy mások érzelmi állapotára megfelelően figyeljen, reagáljon. Azok a gyermekek, akik kutyák vagy állatok mellett nőnek fel, nem csak az állatokra, de embertársaikra is jobban fognak figyelni, empatikusabbak lesznek, jobban odafigyelnek a másik érzelmeire, szükségleteire.

Az óvodáskorú gyermek és a kutya viszonya

Egy páréves kisgyermek még nem képes önállóan gondozni egy állatot, nem csak kutyát, de még egy törpenyulat vagy tengerimalacot sem! Éppen ezért az állat ellátása, az állat nevelésének felelőssége a szülők vállán nyugszik.

Ahogy a gyermek nő, egyre többet beszélget, egyre többet játszik majd a kutyával, s mindez fejlesztő hatással van rá, fejlődik a mozgása, fejlődik a kommunikációja. Óvodába kerülve a legtöbb gyermek büszke arra, hogy kutyája van. Mesél arról, hogyan szokta megetetni, hogyan sétálnak vele. Segít a gyermek társas kapcsolatainak alakításában is, nő a gyermek önértékelése, önbizalma, a csoportban elfoglalt státusza is. Mindemellett a kisgyerek felelősséget, rendszert, rendszerességet tanul, és azt, hogy odafigyeljen másokra. A kutya megérintése, simogatása a gyermekre relaxáló, nyugtató hatással van.

Kisiskoláskor

Amikor a gyermek iskolába kerül, elvárások tömege zúdul rá. A megfelelés a különböző szempontoknak, embereknek, nagyon megterhelő a kisgyermek számára. A kutyák támogató társaként, barátaként mindvégig ott állhatnak mellettük, elvárásoktól mentesen, feltétel nélkül szeretik őket. Ha a kisgyerek iskola után hazaér, a kutya mindig örülni fog neki és szívesen játszik vele. – Ha a gyermek szereti, az állat szeretetet ad cserébe! A kisgyerekek sokszor szorongva mennek iskolába, vagy stresszesen érkeznek haza az iskolából, ekkor az állattal való játék, az önfeledt jókedv segít a stressz csökkentésében, a szorongás oldásában. Az iskoláskorú gyerekek nagyon gyakran aktívan kezdenek foglalkozni a kutyával, tanítják őt, és elvárják, hogy az állat megcsinálja, amit kérnek tőle. Nem csak alapengedelmességi gyakorlatokat, ültetést, fektetést, hanem trükköket, például pacsiadást, fordulást is tanítanak. Mindez fejleszti a gondolkodásukat, hiszen előre kell látniuk egy-egy lépést, és folyamatosan reagálni a változó helyzetekre. A kutyával való foglalkozás során gyakran eljutnak kutyaiskolába, kutyás sportcsoportokba is, ahol hasonló gondolkodású gyermekekkel, felnőttekkel találkoznak. A másokkal, sokszor új emberekkel való találkozás segíti kommunikációjukat, szociális kapcsolataikat. Amikor az állatot tanítják, sok esetben megtapasztalják, hogy a dolgok nem mindig úgy történnek, ahogy szeretnék, s ez a tapasztalat később saját életükre, saját kapcsolataikra is kihat, az elvárásokban esetleg mértéktartóbbak lesznek, gondolkodásuk gyakran következetesebb, előrelátóbb lesz, mint korcsoportuk más tagjaié.

Tinédzserek és kedvenceik, bevonódás az állatvédelembe

A tinédzser kor alapvetően problémás időszakot jelent nem csak a környezetnek, de magának a gyermeknek is. Elbizonytalanodnak, példaképeket keresnek maguknak, próbálják megtalálni saját egyéniségüket, saját gondolkodásukat, viszonyulásukat a világhoz. Bárhogyan alakuljanak kapcsolataik, a kutya mindig mellettük marad, biztonságot jelentve, megértve, elfogadva őket. Bár változik külső megjelenésük, hangjuk, a kutya elfogadja őket, önmagukért – a kutya a kamaszgyerek kapcsolati hálójának része, akiben támogatóra lelhet. Ha a gyerekek a környezetben nem is találhatnak megértésre, az állattól megkapják azt. A tinik ilyenkor a kutyában már más tulajdonságokat keresnek, mint azelőtt, egyre nagyobb szerepet kap az állat elfogadása, a barátság, a lojalitás, a hűség, s háttérbe szorulnak a külsőségek.

Ez a korosztály gyakran már aktívan foglalkozik állatvédelemmel. Empátiával fordulnak a menhelyen élő kutyák felé, akik sokszor éppen viselkedésük miatt kerültek oda, hiszen nem találták helyüket a saját környezetükben, családjukban. Gyakran bekapcsolódnak állatvédő szervezetek munkájába,

menhelyen kutyát sétáltatnak, önkénteskednek, és ez a tapasztalat nem csak hétköznapijaikban, de jövőjükben is pozitív hatással lesz viselkedésükre, gondolkodásukra. Mivel önmagukat és példaképeiket is keresik, jó, ha ilyen irányú törekvéseiket a szülők, tanárok, a környezet megérti, finoman irányítja és támogatja.

Felnőttkori állattartás – a fiatal felnőttkor kihívásai

A fiatal felnőttkor gyakran az addigi otthon elhagyásával jár, új helyen kell beilleszkedni, új barátokat szerezni, megfelelni számos új elvárásnak. A fiatal felnőttek gyakran ilyenkor viszik haza életük első, saját maguk által választott kedvencét. A kutyatartás szociális serkentő hatása miatt segít új barátságokat kialakítani, ismerősöket találni. A korcsoportra jellemző stresszes, elvárásokkal teli életben segít az állattal való foglalkozás, kutyasétáltatáskor kimozdulnak és feltöltődnek a természetben, másrészt az állattal való foglalkozás sikere biztos megerősítést jelent számukra.

A középkorú felnőttek nehézségei és az állatok támogató hatása

A középkorú felnőttek nehéz élethelyzeteket élnek át: Magyarországon nagyon magas a válások száma, sokan féltik munkahelyeiket, gondoskodniuk kell nem egyszer nem csak saját gyermekeikről, de már idősödő szüleikről is. Az állat támogató hatása a felnőttek számára is fontos: a felnőttkorban jelentkező egyes betegségek, például a szívinfarktus, vagy pszichés, mozgásszervi, vagy akár daganatos betegségek és a stressz leküzdésében az állat aktív segítővé is válhat! Számos kutatás igazolta, hogy a kutyatartás, a kutyával való aktív foglalkozás segíti a gyógyulást. Az állat motiválttá teszi a betegeket, nem csak nagy betegségekből való gyógyulásnál, de akár még egy egyszerű influenza, vagy fejfájás esetén is – gyorsabb a felépülés.

Időskori állattartás – kisebb a magány, frissül a mozgás és az elme

Szintén kiemelt jelentőségű lehet a kutyatartás az idős, nyugdíjas, nem egyszer magányosan élő emberek számára. Magyarországon is megfigyelhető tendencia, hogy a nagycsaládok szétessenek, a nagyszülők sokszor a családtól távol, vidéken maradnak, egyedül élnek, magányosak. Az állat támogató társ lehet ebben az életciklusban is! A kutya folyamatos figyelmet igényel, elfoglaltságot, teendőket jelent, számon kell tartani, hogy van-e ennivalója, vagy éppen mikor vigyük sétálni. Ha séta közben másokkal találkozunk, a kutya lehetőséget ad a beszélgetésre, növeli mind a fizikai, mind a szellemi aktivitást. Az idősebb korra számos betegség jellemző. Bizonyos megbetegedéseknél, mint például a demencia, az Alzheimer, vagy a Parkinson kór, az állat segítségével csökkenthető a leromlás mértéke. A kutyával való foglalkozás a memóriát folyamatosan aktívan tartja, s a mozgás romlása szintén lassítható, hiszen az állattal naponta kétszer, háromszor sétálni kell, az izmok, ízületek folyamatosan mozognak, az idős ember fitten tarthatja magát. A séta alkalmat ad arra is a gazdának, hogy a kutya kapcsán másokkal szóba elegyedjen, ami az elszigetelődést is csökkentheti, jó esetben pedig kialakulhat egy ismeretségi kör. Az így élő idős emberek kevesebbet járnak orvoshoz, a kórházba kerülő kutyatartó idősök pedig rövidebb idő alatt épülnek fel és kerülnek újra otthonunkba, mint akiknek nincs állatuk. Bizonyos betegségeknél, maga a kutyatartás akár a fizikai hatások révén is pozitív hatást gyakorol, ilyen például a szívinfarktus utáni gyógyulás, ahol az egyéves túlélés többszöröse a nem kutyatartók túlélésének, de gyorsabb gyógyulás figyelhető meg akár egy törés, vagy más sérülés után is!

Az idős embereket az életkor előrehaladtával egyre inkább foglalkoztatja az elmúlás kérdése. Egyre több ismerőst és barátot veszítenek el.

Az állat csökkenti az idős emberek magányérzetét, kiegyensúlyozott, békés, megértő, elfogadó társként velük van a hétköznapiakon. A kutyához beszélni lehet, gondoskodni kell róla, érdemes élni érte. Ha az idős ember depresszióval küzd, egy társállat segít a tünetek csökkentésében, ha pedig szorong, segít a szorongás oldásában. Bár az idős emberek gyakran gondolnak a halálra, az elmúlásra, az állattal való foglalkozás segít a valóságban maradni, napi szintű elfoglaltságot jelent, „szükség van rám” érzést adva a gazdának.

Az állattartás általános pozitív hatásai

Az állatok számos területen pozitív hatást gyakorolnak ránk. Az állattartás, az állatokkal való foglalkozás pozitív hatásait négy nagy csoportba sorolhatjuk: a fizikai, az emocionális, a szociális és a kognitív hatások csoportjába.

Fizikai hatások – fejlődik a mozgás, gyorsul a gyógyulás

Amikor egy állat kapcsolatba kerül velünk, gyakran fizikai hatást gyakorol ránk. Ez lehet az érintés által közvetített hatás, vagy az állattal közös mozgás, játék, amely a gyermekek, de akár felnőttek mozgását is fejleszti. Amikor egy állatnak labdát gurítunk, esetleg frizbit dobunk, fejlődik a finommotorika, javulnak a nagymozgások. Az állat sétáltatása során észrevétlenül fejlődik egyensúlyérzékünk, testünk tudatos irányítása is. Amikor a gazda éppen nyugodtan pihenő kutyáját nézi, vagy simogatja, mindez csökkentheti a magas vérnyomást, kiegyensúlyozotttá, mélyebbé teszi a légzést, relaxáció szerű állapotot idéz elő. Az érintés hatására endorfinok, boldogsághormonok szabadulnak fel, melyek az általános fizikai állapotra is jó hatással vannak, immunrendszerünket stimulálják.

A gyerekeknél az irányok változatos gyakorlása javítja a téri tájékozódást. Egészen kicsi gyermekeknél az állat érintése, különböző testrészek megérintése, segíti a gyermek testsémájának kialakítását is. Egy kicsi gyereknél az, hogy az állatnak labdát dobjon, vagy meg tudja érinteni az állatot egy adott ponton, fejleszti a szem-kéz koordinációt. A tapintásnál, az érintés által a hőmérséklet-érzékelés, a hideg és meleg területek elkülönítése is fejlődik.

Emóciók a kutyatartásban – érzelmi, pszichés támogatás

Az állatokkal való együttélés pozitív hatást gyakorol ránk érzelmileg is. Amikor hazaérkezünk, vagy a kutyánkkal kirándulni, játszani megyünk, örömet, felszabadultságot érzünk. A közös élményeknek, de akár annak is lehet pozitív érzelmi hatása, hogy rápillantunk az állatra: amikor saját állatunkat nézzük

vagy simogatjuk, az relaxáló hatást gyakorol ránk. Az állat révén átélhető „szükség van rám” érzés minden életkorban az egyik legfontosabb érzelmi, támogató hatás, mely különösen kritikus élethelyzetekben kap jelentőséget. Amikor elveszítünk valakit, akivel szoros kapcsolatban álltunk, vagy amikor egy idős ember azzal szembesül, hogy a gyermekei már kirepültek és ő magányosan éli hétköznapijait, a kutya társként, támaszként van jelen mellette.

Az állattal való foglalkozás segít a stressz oldásában, a feszültség csökkentésében, ezek a hatások napi életvitelünkben is megfigyelhetők. Az állat állandó jelenlétével, azzal, hogy elfogad minket, növelheti komfortérzetünket, javíthatja a biztonságérzetünket is. Ha valaki egyedül él, a magányérzetét enyhítheti a kutyatartás. Fontos azonban, hogy ne tartsunk kutyát csupán azért, hogy a magányérzetünket csökkentse! Egy jó kapcsolatban a kutya ugyanúgy nyer, ugyanúgy pozitív hatásokat él át: elfogadják, szeretik, tanítják, gondoskodnak róla igényeinek megfelelően.

Pszichés betegségek esetén a kutya szintén támogató hatású a gazdi számára, de a kutya befogadása előtt mindenképp kérjük ki szakember véleményét! Amikor egy családban pszichés betegséggel, vagy fogyatékkal élő gyermek vagy felnőtt él, akkor ez önmagában is nagy terhet ró a családra. Nem szabad a helyzetet megterhelni még egy mentett kutyával. Mérlegelni kell, hiszen a cél a harmonikus kapcsolat, az, hogy mindenki jól érezze magát! Amikor egy gyermek fejlesztésének vagy pszichés támogatásának érdekében úgy döntünk, hogy kutyát fogunk tartani, tudni kell, hogy az állat nem folyamatos, 0–24 órás szolgálatra kerül hozzánk! Számára ugyanúgy szükséges a játék, a pihenés, az önfeledt mókázás, az osztatlan figyelem és a nyugalmas időszak ahhoz, hogy egészséges maradjon.

A kutyatartás nyeresége a társadalom szempontjából – a szociális kapcsolatok serkentése

A kutyatartásnak jól leírható pozitív szociális hatásai is vannak. Az állat tartása serkenti kapcsolatainkat, mennyiségi és minőségi változásokat okoz. Magányosan élők esetében az állatnak úgynevezett „családhatása” van, csökkenti a magányérzetet és társként szerepel az ember életében. Megfigyelhető egy közvetett szociális hatás is, a gazda kimozdul, emberi kapcsolatai javulnak, kialakul egyfajta csoporthoz (a kutyások közé) tartozás. A kutya segít abban, hogy érdeklődést váltson ki a környezetből, a gazda megközelíthetőbb lesz általa. Gyermekeknek segít a rendszeresség, a felelősség, az odafigyelés tanulásában is.

A kutya hat az elménkre, a tanulásra is – kognitív hatások

Végül, de nem utolsósorban emeljük ki az állattartás, a kutyatartás kognitív pozitív hatásait is. Ezek a tudásra, a gondolkodásra gyakorolt hatások. Megfigyelhetjük, ahogy kutyánk révén a gyermekeink tanulnak, sőt mi több, ők maguk is tanítanak. Nemcsak a kutyával kapcsolatosan, hanem más egyéb ismereteket is szereznek. A kutyával összefüggő élmények fejleszthetik a tanulási készségeket is, ezért az állat sikerrel bevonható egy diszlexiás, diszgráfiás vagy számolási nehézséggel küzdő gyermek otthoni fejlesztésébe is. A diszlexiás gyerekek gyakran szoronganak, nehezen olvasnak, nehezen szólalnak meg, de ha leültetjük őket egy könyvvel, a kutyának szívesen olvasnak fel és a kutya mindig hálás hallgatóság lesz. A kutya segíti a gyermekek fókuszált figyelemtartását. A koncentráció fejlesztése a napjainkban nagyon gyakran diagnosztizált figyelemzavaros és hiperaktív gyerekek fejlesztésében is nagy segítség lehet! Fontos azonban, hogy ilyenkor a szülő tudatosan ellenőrizze és segítse a gyermek és a kutya közti kapcsolatot! A kutyatartás segíti a rövid- és a hosszú távú memória működését is, s ennek különösen nagy jelentősége lehet idős gazdák esetében.

Pozitív hatások – saját kutya nélkül?

Ezen hatások nagy része elérhető akkor is, ha mi magunk ugyan nem tudunk kutyát tartani, de egy menhelyen például önkéntes segítőként veszünk részt, vagy ha elvállaljuk, hogy a szomszéd bácsi kutyáját néha megetetjük vagy megsétáltatjuk. Ma már az is gyakori, hogy az iskolákba, idősotthonokba terápiás kutyákat visznek, ahol szintén érvényesülhetnek ezek a kedvező hatások.

Miért fontos a harmonikus kapcsolat? Gondolatok a befogadásról

A pozitív hatások feltételezik azt, hogy kutyánkkal jó és harmonikus kapcsolatban élünk. Amikor bármi miatt sérül ez, például az állat viselkedési problémát mutat, vagy a környezet nem fogadja el azt az állatot, esetleg az állattartás a gazdára extra terhet ró, akkor a hatások egy része elmarad, vagy sérül. A befogadó gazdának, sőt a kutyát örökbeadó menhelynek is felelőssége van abban, hogy milyen kutyát visz haza a befogadó és az állatnak milyen körülményeket tud teremteni. Amikor a döntés hirtelen elhatározásból születik meg és nincs megfelelően végiggondolva, akkor a gazda örömteli hatások megélése helyett számos problémaforrást zúdít saját nyakába. Fontos a legelején tisztázni, hogy milyen céljaink vannak az állattartással! Mi motivál minket, van-e kellő ismeretünk és tisztában vagyunk-e a lehetőségeinkkel. Nem győzzük elégszer ismételni, hogy menhelyről kutyát örökbe fogadni nagy felelősség! Felelősséggel tartozunk a kutyának, a menhelynek, önmagunknak, saját családuknak és környezetünknek is. Éppen ezért tudatos, megfontolt döntésre van szükség!

Megkülönböztetett figyelem egy speciális befogadói csoportra – kisgyermekes családok

Külön ki kell emelni azt a helyzetet, amikor menhelyi kutyát kisgyermekes családok visznek haza, ilyenkor egy felelős döntés nem csak a szülőkre fog kihatni. A gyermek ugyanis ragaszkodni fog a hazavitt állathoz, és szülőként azért is felelősek vagyunk, hogy gyermekünk ne sérüljön. Nemcsak fizikailag, hanem lelkileg sem! Amikor egy kisgyermekes családban a befogadott kutyával viselkedési problémák alakulnak ki, a lehetőségeink részben korlátozottak. Egy komoly viselkedészavar – például agresszióprobléma – esetén, az, hogy az állatot megtartjuk-e és a rehabilitációját milyen módon tudjuk megoldani, nemcsak a szándékaink, hanem a lehetőségeink függvénye is. A döntés során a gyermek veszélyeztetettsége a legfontosabb tényező. Amikor egy kutya visszaadásáról döntünk, bár fizikailag védjük gyermekünket, ezzel erős érzelmeket váltunk ki belőle, és az állat távozása miatti szomorúságot nem tudjuk elkerülni. A gyermekes családoknál különösen meg kell fontolni, hogy milyen menhelyről, mennyire ismert előéletű kutyát viszünk haza, és mi magunk milyen tapasztalatokkal, milyen lehetőségekkel rendelkezünk.

Miért is fogadjunk örökbe kutyát? Pozitív hatás kutyára, gazdára egyaránt

A kutyatartás pozitív hatásai részben rövid-, részben hosszútávúak. A mellettünk élő állatok hatással vannak ránk napi szinten, segítenek aktívnak maradni, segítenek oldani a hétköznapi feszültségeket vagy szorongást, míg hosszútávon hozzájárulnak fizikai egészségünk megőrzéséhez, szociális kapcsolataink fenntartásához, javulásához. A befogadott kutya családunk tagjává válik. A gazdák nagy része, mint családtagról beszél a kutyájáról, hasonló érzelmeket táplál irányába, és hasonló „jogokat” is tulajdonít neki.

Az állatot nem csak azért fogadjuk be, mert segíti gyerekünk fejlődését, vagy azért mert éppen a kapcsolataink javulását várjuk tőle. Egy állat élete ennél többről szól. Egy jól működő kapcsolat a kutyára is pozitív hatással van, a gazda örömet jelent neki, társává válik, lehetőséget ad a fejlődésre, a természetes környezetbe való kimozdulásra. Ahogy számunkra fontosak emberi kapcsolataink, úgy a kutyának fontos, hogy fajtársaival találkozhasson, hogy kutyaként élhessen. Amennyiben kutyánk jól érzi magát és harmonikus kapcsolatban él velünk, a pozitív hatások hosszú távon fognak érvényesülni, családunk teljes jogú tagjává válik, részt vesz életünkben, örömeinkben, végig kíséri gyermekeinket, családtagjainkat, s magát a gazdát, teljes élete folyamán. A vele szerzett tapasztalatok nemcsak a kutyás életünkre, hanem egész életünkre befolyással lesznek, a kutyák, az állatok szeretete, a róluk való gondoskodás kihat emberi kapcsolatainkra, s összességében hozzájárul a társadalom emberibbé válásához is.

Fotóalbum

Lufi egy örökbefogadott kutya, aki 2018. február 23-án gazdisodott. Egyik Nébih-es kollégánk és párja vették magukhoz kölyökkorában, és ahogy a képeken is látszik, azóta is boldogan él!

Örökbefogadási szerződésminta

ÖRÖKBEOFAGADÁSI SZERZŐDÉS

amely létrejött az állatot örökbe adó szervezet és az örökbefogadó között az alábbi feltételekkel:

- Az örökbe adó szervezet adatai
 - Az örökbefogadó adatai: név, személyi ig. szám, lakcím, telefonszám, email cím, az állat tartási helye, ha az eltér az örökbe-fogadó lakcímétől
 - Az örökbe fogadott állat adatai, leírása: hívónév, faj, fajta, becsült születési idő, szín, ivar, chipszám, egyéb megjegyzés
1. Az Örökbefogadó kijelenti, hogy az állatot örökbe fogadja, ellátásáról annak élete végéig felelősen, lelkiismeretesen gondoskodik. Kijelenti, hogy az állatot saját maga és közvetlen családjá számára fogadja örökbe és a megadott címen tartja. Az Örökbefogadó vállalja, hogy az állatot nem adja el és nem is ajándékozza oda másik személynek.
 2. Az Örökbefogadó vállalja, hogy az örökbe fogadott állat ellátásáról a felelős állattartás és a vonatkozó jogszabályokban (az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvényben (a továbbiakban: Ávtv.), valamint az annak végrehajtására kiadott, a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Korm. rendelet)) leírt követelményeknek megfelelően gondoskodik.
 3. Az Örökbefogadó vállalja, hogy az örökbe fogadott állatnak megfelelő táplálékot, élőhelyet, mozgásteret, rendszeres orvosi ellátást biztosít, tartósan nem köti meg, valamint az állat tartásával kapcsolatban felmerült összes költséget vállalja.
 4. Az Örökbefogadó kijelenti, hogy az állatot nem használja fel szaporítási vagy tenyésztési célra. Az Örökbefogadó vállalja továbbá, hogy az örökbe fogadott állatot legkésőbb (x) hónapon belül ivartalaníttatja, és a műtétet végző állatorvos által kiállított igazolást az Örökbeadó részére megküldi.
 5. Az Örökbefogadó vállalja, hogy eleget tesz minden jogszabályban előírt bejelentési és oltási kötelezettségének.
 6. Az Örökbefogadó hozzájárul ahhoz, hogy az Örökbeadó megbízottja megtekintse az örökbe fogadott állat megfelelő tartási körülményeit az állat tartási helyén. Az Örökbefogadó elfogadja, hogy amennyiben az Örökbeadó megbízottja a látogatás során nem tartja elfogadhatónak az állat tartási körülményeit, akkor az Örökbeadó dönthet úgy, hogy az örökbe-fogadási szerződést felmondja, valamint az állatot visszaveszi gondozásába.
 7. Ha az állat eltűnne vagy váratlanul elpusztulna, az Örökbefogadó a tudomására jutása után haladéktalanul, de legfeljebb 24 órán belül értesíti az örökbe adó szervezetet.
 8. Az örökbe adó szervezet (hacsak az állat adataiban vagy állapotleírásában másképpen nem szerepel) az állatot egészségesen adja át az Örökbefogadónak. Az örökbe adó szervezet az állat állapotában később bekövetkező változásokért, az esetlegesen kialakuló betegségekért nem vállal felelősséget.
 9. Az Örökbefogadó gondoskodik róla, hogy elérhetősége fel legyen tüntetve az állat nyakörvén vagy egy hozzákapcsolt bilétán.
 10. Az állat [x hét] próbaidő után kerül véglegesen az Örökbefogadó gondozásába.

Alulírott Örökbefogadó tudomásul veszem, hogy a kutya tulajdonosaként az örökbe fogadás napjától a kutyaért korlátlan és egyetemleges felelősséggel tartozom, az Ávtv., valamint a Korm. rendelet által előírt kötelezéseimmel és jogaimmal tisztában vagyok, a vonatkozó jogszabályokat betartom.

Alulírott Örökbefogadó tudomásul veszem, hogy az itt feltüntetett személyes adataimat az Örökbeadó a jelen szerződéssel összefüggésben meghatározatlan ideig kezeli. Tudomásom van arról, hogy személyes adataim az Örökbeadó adatbázisába kerülnek, ahol azokat tárolják. Mind az adatok kezelése, mind azok tárolása kizárólag az örökbe fogadás céljához kötött, valósul meg, az adatokat harmadik személynek az Örökbeadó nem adja ki sem kereskedelmi, sem kutatási célból, kivéve a személy azonosítására alkalmas, statisztikai célra történő adatszolgáltatást.

Alulírott Örökbefogadó nyilatkozom, hogy közölt adataim megfelelnek a valóságnak, elolvastam, megértettem, magamra illetve az örökbe adó szervezetre nézve kötelező érvénnyel elfogadom az Örökbefogadási szerződést.

Kelt:

Örökbefogadó

Az örökbeadó szervezet képviselője

Menhelyek, állatvédő egyesületek, gyepmesteri telepek elérhetősége

Megtalálható a Szabad a gazdi program honlapján, a menhelykereső alkalmazásban:

<http://szabadagazdi.hu/>